

ESGLÉSIA DE MENORCA

**Butlletí oficial
del Bisbat**

Núms: 8 i 9 Agost i Setembre 1.987.

SUMARI

DOCUMENTS DEL BISBE	283
39.- Homilia en l'ordenació d'un prevere.	
40.- Homilia del dia de Santa Clara. 1987.	
41.- Homilia a Sant Joan de Missa. 30-8-87.	
42.- "Servidors de la Paraula". Obertura de la Setena Escola d'Estiu per a Catequistes.	
43.- Carta als capellans, sobre celebracions a fer.	
44.- "Viuen de l'aire del Cel?". Escrit.	
SES CATEQUESIS DEL BISBE.	
45.- Després de les eleccions: Europa.	
46.- Joventut amb coratge.	
47.- Vocació i missió dels seglars.	
SECRETARIA GENERAL	301
Acta del trasllat de les Restes de l'Ilm. Sr. Bisbe Juano.	
Administració de la Confirmació.	
Nomenaments.	
Col·lecta del DOMUND.	
CONSELL DEL PRESBITERI	304
Full informatiu del mes de maig.	
INFORMACIÓ DIOCESANA	307
Activitats del Sr. Bisbe.	
Començament d'obres de restauració de la Catedral.	
El Rector Major dels Salesians visita Ciutadella.	
Recés per a sacerdots al Monestir de Santa Clara.	
Obres de restauració del temple de Sant Lluís.	
Ordenació d'un nou prevere.	
Ple del Consell Diocesà de Pastoral.	
Celebracions al Monestir de Santa Clara.	
Curset sobre militància cristiana.	
Setena Escola d'Estiu per a catequistes.	
DE LA SANTA SEU	314
Missatge del Papa per al DOMUND 1987.	
Decret de la Penitenciaria Apostòlica sobre indulgències en l'Any Marià.	
DE LA CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA	323
Nota de la Comissió Permanent sobre la SIDA.	
BIBLIOGRAFIA	329
NECROLOGIA	331

DOCUMENTS DEL BISBE.

39. HOMILIA EN L'ORDENACIÓ D'UN PREVERE.

(20-6-1987).

Estimat Gerard,

Ja ho veus. Ho has sentit molt bé: has de ser sal i has de ser llum. I estic segur que no et costarà de ser-ho. Perquè, digues, no has tastat mai la salabror de la nostra mar menorquina? No t'has posat mai un bri d'herba a la boca, després que la tramuntana ha salabrejat els nostres camps i les nostres marines, amb el polsim d'aigua que ha arrancat de la mar? I no saps que, si es donen unes certes circumstàncies meteorològiques, aquesta sal també abona i fecunda els sembrats i els prats menorquins?

I no ha entrat pels teus ulls tota aquesta claror diàfana, tot aquest blanc intens de llum que fulgura i resplandeix a la nostra illa? Diuen de Menorca que és l'illa blanca i blava. Si t'encarnes decididament en ella, t'ha de revestir forçosament de la seva blancor i de la seva blavor marina, per fer-te llum, per fer-te sal.

L'al·legoria, vull dir aquesta comparació que t'estic fent, la faig servir com a símbol que vol expressar la realitat que nia dins ella. La sal i la llum, la blancor i la blavor són aquí figures retòriques del servei que has de fer a la teva Església i als homes i dones que són a Menorca.

Saps molt bé per a què serveix la sal; endevines a bastament per a què necessitam la llum. La llum és per a il·luminar i aclarir les coses; la sal, per a donar gust als menjars. La llum de la teva veritat i la sal que

condimenta i conserva ja saps quina és. Ho acabes d'escoltar en la paraula exacta de l'apòstol Pau que t'ho ha dit: "Sabent que la bondat de Déu t'ha confiat aquest servei, no t'acovardesquis. No actuïs mai d'amagat, com qui se n'empegueeix, i no recorris a l'astúcia ni falsifiquis la paraula de Déu. Dignes obertament la veritat". Per açò has d'il·luminar aquells que et seran confiats i has de fer que experimentin el gust de ser cristians, seguidors de Jesucrist.

El teu ministeri sacerdotal ha de consistir essencialment en "anunciar que Jesucrist és el Senyor i tu el nostre servidor per amor de Jesús". Així quedaràs configurat a Crist, qui no va venir per a ser servit, sinó per a servir, tal com ho fan la llum i la sal, seguint l'exemple que t'he posat.

Aquesta configuració amb Crist t'exigeix una sintonia total amb la seva actitud servicial i amb la seva disponibilitat sense condicions per obeir Déu Pare i per estimar els homes. Aquesta configuració demana també un sentit eclesial molt viu i profund fins de l'Església particular que és a Menorca, ja que aquí administraràs l'herència que el Senyor va confiar a la seva Església.

No oblidis mai que la comunió és la manera de ser en l'Església; i que, com a prevere, has d'estar al servei d'aquesta comunió. El ministeri ordenat no és mai un ministeri aïllat, sinó un servei en connexió amb tota l'Església, d'una manera especial amb el propi Bisbe i amb els germans sacerdots que formen part d'un mateix presbiteri.

Per açò s'ha d'evitar per part de tots la temptació de tancar-se en un individualisme estèril, engendrador de divisions, o en una mentalitat clerical que desqualifiqui la presència activa que els seglars han de tenir en la missió confiada per Jesucrist a tot el Poble de Déu.

(A continuació llegeix l'exhortació del Ritual referent al prevere.)

Segueix l'exemple del Bon Pastor i recorda sempre les paraules del profeta Isaïes de la primera lectura d'avui: "L'Esperit del Senyor reposa damunt mi. El Senyor t'ungirà i t'enviarà a dur la Bona Nova als desvalguts, a proclamar l'any de gràcia del Senyor". Perquè duràs "el tresor del ministeri que deu t'ha confiat". Fes resplandir la llum enmig de la foscor. Dóna gust de bon menjar al teu servei. Que siguis sempre anella de la tradició viva que som, tu que has estat ordenat de prevere en la commemoració del setè Centenari de la restauració del cristianisme a la nostra illa de Menorca.

(A continuació llegeix l'exhortació del Ritual, referent als feies assistents).

40. HOMILIA DEL DIA DE SANTA CLARA 1987.

Dita en la concelebració al monestir de clarisses, de Ciutadella.

Estimats sacerdots, germanes clarisses i germans tots en N.D. Jesucrist, Ahir, l'Església ens feia celebrar la festa litúrgica de Sant Llorenç, el diaca màrtir de Roma. En la litúrgia de les hores se'ns hi posava un tros d'un sermó de Sant Agustí que deia açò: "Parlant de nostre Senyor Jesucrist diu l'apòstol Pau: "Ell que era de condició divina no es va voler guardar gelosament la seva igualtat amb Déu". Quina majestat!

"Sinó que es va fer no-res, fins a prendre la condició d'esclau; havent-se fet semblant als homes, començà de comportar-se com un home qualsevol" Quina humilitat!". Açò sant Agustí ho escrivia a principis de segle Vè, en el temps en què també vivia a Ciutadella, com sabeu molt bé, el nostre pare en la fe, el bisbe Sever.

Al cap de gairebé vuit segles, santa Clara escrivia una carta a la beata Agnès de Praga i deia les mateixes coses que abans havia escrit sant Agustí. Ho deia així santa Clara, parlant d'aquell mirall on s'hi veu la benaurada pobresa, la humilitat santa i la caritat inefable: "Et vull dir que parís esment al principi d'aquest mirall que és la pobresa d'aquell Infant posat en una menjadora i faixat amb bolquers. Oh humilitat admirable! Oh pobresa magnífica!". I després afegia: "I, quan contemplis les delícies inefables de Déu, la seva riquesa i els seus tresors infinits...".

Quina majestat! Quina humilitat!, escrivia sant Agustí en el seu sermó. Santa Clara ens diu, sinó les mateixes paraules, sí el mateix concepte sobre aquest Infant nascut en una menjadora i mort en una creu per a la nostra salvació.

Idò, bé, estimades germanes clarisses. Ara, després de gairebé vuit segles des de la mort de Sant Clara, potser també vosaltres ens hauríeu de dir el mateix, amb el sermó que hauríeu de fer tots els dies de la vostra vida, des d'aquí, del vostre Monestir estant: Quina majestat la de Jesús! Es Déu, és el fill de Déu. Quina humilitat! Es va fer home. Va néixer al Portal de Betlem, va morir a la creu per a la nostra salvació, per dir-nos altra vegada: Déu és el nostre Pare.

En darrer terme, si ho consideram bé, el que deien sant Agustí i Santa Clara i el que dic que hauríem de fer nosaltres, ara que celebrem aquest Setè Centenari de la vostra presència a Ciutadella, no és altra cosa que ser ressò de l'evangeli, de la Paraula de Déu.

Ho hem sentit a les lectures d'avui. Fixau-vos bé en la carta que hem llegit de sant Pau. Deia que havíem de ser lium; que Déu va crear la primera llum perquè desapareguessin les fosques, perquè tot fos il·lu-

minat. Nosaltres vam rebre aquesta llum per mitjà del baptisme i l'hem de reflectir a tots els altres. Hem de dir que Jesús és la llum del món.

A l'evangeli que hem escoltat, sant Joan ens parla de la vinya i de les sarments. Les germanes clarisses saben molt bé que santa Clara era la planteta de sant Francesc. Una planta. L'evangeli ens parla del cep i de les sarments, aquelles branques o rames que fan els ceps. Açò també ressona al evangeli. Si hem de ser llum que reflecteixi Jesucrist al nostre món, també hem de ser les sarments que donin fruit, empeltats al cep que és Jesucrist. El Pare celestial és qui cuida aquesta vinya, qui cuida aquest camp que és la seva Església, tots hem de ser sarments que donen fruit del Cep, Jesucrist.

Idò, germanes clarisses, si voleu seguir l'evangeli, si voleu sentir aquelles paraules de sant Agustí, si voleu escoltar les que haureu llegit tantes de vegades de la carta de santa Clara a la beata Agnès de Praga, si voleu seguir aquest evangeli de les sarments, ara, en celebrar el nostre Setè Centenari, ara que el recordam aquí en aquesta Casa on tantes i tantes de germanes vostres durant 700 anys hi han anat passant, és precisament per ser açò: llum perquè brilli la llum de Jesús entre els homes i s'escampi per tota la nostra diòcesi. Segonament, que sapiguen ser plantetes, és a dir, les sarments que donen fruit abundant i saben que sense Ell no es pot fer res.

Si ja vos heu abraçat a la benaventurada pobresa, heu de seguir aquest camí. Amb la pobresa heu de donar llum al vostre entorn. Aquesta humilitat que ens prediquen sant Agustí i santa Clara i que ho treiem de l'evangeli, ha d'estar en vosaltres. Sapiguen ser humils, sapiguen se aquestes plantetes; que si donau fruit no és per vosaltres. Qui santifica i converteix és Déu, tal com Jesús deia: "Sense mi, no podeu fer res".

Si nosaltres hi hem de posar la nostra part, hem de sebre que som febles. Per açò sant Pau ens diu que som com un gerro de terrissa, que ens trencam fàcilment i no valem res, que el que val és el que hi ha a dins, el tresor que duim nosaltres. El què val és Déu qui ens envia el seu Esperit perquè nosaltres sapiguem glorificar aquesta Majestat i amb la nostra humilitat sapiguem fer la feina que ens correspon, cadascú a la seva manera.

I per a vosaltres, estimats feels aquí presents, és també important la lliçó de sant Agustí. En el tros que vos he citat d'ell, unes retxes abans, diu que "en l'hort del Senyor no sols hi ha les roses dels martiri, també hi ha els lliris de la virginitat, l'heura del matrimoni i les violetes de la viudedat". Vol dir que tots hem de ser llum per il·luminar el nos-

tre món, tots hem de ser sarments que donin fruit ja que pel baptisme tot compartim el sacerdoci reial del Poble de Déu.

Idò, si avui celebrem aquesta festa de Santa Clara, dintre d'aquest any del setè centenari i hem dit que som una tradició viva posem el nostre esforç per ser dignes successors i continuadors del nostres avantpassats. L'oració sempre és eficaç, la pregària que nosaltres feim, sempre arriba a Déu, el nostre Pare.

Posem, idò, estimats germans, per intercessora a Sant Clara. Demanem-li que ens doni aquesta claredat per veure-hi bé, per tenir la vista clara per poder seguir Jesucrist, perquè sapiguem estimar la pobresa, la humilitat i la caritat, deixant altres preocupacions de diners, de poder i de tantes altres coses i de tantes necessitats que ens cream i que fan que de vegades posem més el cor en les coses d'aquest món, que no ens umplen, que no en l'alabança a Déu.

Demanem, idò, que, seguint el camí de Jesús, sapiguem ser sempre una Tradició viva; que així com tants d'anys hi ha hagut aquí en aquest Monestir unes plantetes del Senyor, unes sarments, que van donar fruit, que les que hi ha continuïn pregant per nosaltres perquè tots facem camí i que durant molts de segles, aquí en aquesta casa, es pugui fer l'alabança a Déu, el nostre Pare, per a l'illuminació del món i servei de l'església, fent allò principal que hem de fer tots els cristians: donar glòria a Déu, alabança a Ell per sempre, servint-ho com a fills que som d'Ell i servint també els nostres germans, essent unes sarments que donin molt de fruit.

41. HOMILIA A SANT JOAN DE MISSA.

(30-8-87).

Estimats germans,

En aquest fosquet, celebrem aquí a l'ermita del seu nom, la festa del martiri de Sant Joan Baptista. En la lectura de l'evangeli, sant Marc ens ha explicat fil per randa com va anar tot:: l'ocasió, el perquè, la casta de martiri, la disbauxa dels assassins i la pietat dels seus deixebles, prenent el seu cos i donant-li, sepultura. Als Goigs que fa estona vaig dedicar-li, hi ha una estrofa que expressa el seu martiri d'aquesta manera:

Van ser l'odi i la venjança
els qui us feren presoner,
i l'orgia d'una dansa
al martiri vos dugué
instigat per una dama
de la cort d'un rei nefand.

Joan Baptista, ho sabeu tots, és el precursor del Senyor Jesús. És l'únic sant, llevat de la Mare de Déu i del mateix Jesús, del qual l'Església ens en fa celebrar dues festivitats: la del seu naixement, el dia 24 de juny, i la de la seva mort, el 29 d'agost, ahir. I açò és així perquè d'ell es va poder dir que "és el més gran dels homes" i que "entre tots els qui les mares han duit al món no n'hi ha cap de més gran que Joan Baptista".

Joan va venir a donar testimoni de la Llum. "A tu", deia el seu pare Zacaries, "et diran profeta de l'Altíssim, perquè aniràs al davant del Senyor a preparar els seus camins". "Va venir a donar testimoni de la Llum, i a preparar un poble ben disposat per a Déu". Joan prepara tots els camins del Senyor. Ell va ser el precursor de la vida de Jesús. I també va ser el precursor de la seva mort, del seu martiri.

Al Jordà, Joan assenyala l'Anyell de Déu, al començ de la vida pública de Jesús. A l'escena que ens relata l'evangeli d'avui, Joan, amb el seu martiri, assenyala i precedeix la mort de Jesús a la creu. Ho hem dit a l'oració del començ de la nostra Eucaristia: Déu va voler "que sant Joan Baptista fos el precursor del naixement i de la mort del seu Fill, Jesús".

Joan va venir a donar testimoni de la Veritat. Jesús que té la glòria del Pare com a Fill únic, és ple de gràcia i de veritat i Joan va donar testimoni d'Ell, de Jesús qui és la veritat: "Darrera meu ve el qui és més fort que jo ... Ell us batiarà amb l'Esperit Sant".

Joan és la veu de la Paraula, la veu que dóna testimoni de la Paraula. Joan deia. "Jo som una veu que crida en el desert". I es feia ressò de Jesús qui "al principi ja existia el qui és la Paraula". Sant Agustí en un dels seus sermons ho comenta dient: "Joan és la veu per un temps breu. Crist és, ja al principi, la paraula eterna".

Nosaltres, avui, també ens hauríem de fer veu d'aquesta Paraula. L'Església, tot el Poble de Déu que som, té l'obligació de fer-se ressò d'aquesta Paraula. Si Sant Joan va ser el precursor de Crist, nosaltres som els seus continuadors. Pel baptisme hem estat incorporats al seu Cos místic i com a fills de Déu hem de continuar la missió a la qual som cridats, cadascú des de la vocació que ha rebut i seguit.

Per açò, a exemple de sant Joan, hem de donar testimoni de la Llum i de la Veritat. Hem d'ésser veu que proclami la Paraula que ens va precedir i que encara ens acompanya, per dur el seu missatge a tot el món. Hem d'ésser continuadors de la Vida i de la Mort del Senyor, tal com Sant Joan en va ser precursor.

El nostre testimoni cristià avui fa falta a aquest món que sembla que vol apartar-se de la Llum i de la veritat que és Jesús. Un món secularitzat i agnòstic necessita sentir i veure un testimoni veraç de la Paraula que és Jesús. Perquè avui hi ha molta de gent que es troba tal com l'evangeli que hem escoltat ens retrata el rei Herodes: "Perquè,:" diu l'evangeli, "Herodes, sabent que Joan era un home just i recte, sentia per ell un gran respecte i el protegia, l'escoltava de bon grat i, després de sentir-lo, quedava molt perplex".

Hem d'anar, idò, a trobar aquesta perplexitat, aquests dubtes que encara embolquen molts homes i dones per dur-los a la Llum, a la veritat i a la vida que és Jesús. No podem guardar de cap de les maneres la nostra fe en el nostre interior, sinó que hem d'aspergir-la i proclamarla arreu. Una Església que no fos evangelitzadora deixaria de ser l'Església de Jesús.

I vos dic tot açò estimats germans, en aquest any commemoratiu del setè centenari de la restauració del cristianisme a Menorca. Dintre d'ell, ens hem reunit avui aquí a Sant Joan d'Artrutx o de Missa, per demostrar amb claredat tota la tradició cristiana del nostre poble.

Segons els historiadors, "després de la Carta Encíclica del nostre pare en la fe, el bisbe Sever, no hi ha cap altre document tan important, per a la nostra història eclesiàstica, com el "Pariatge", o disposició de les parròquies i altres esglésies de l'illa, que, d'acord amb el Prelat i el Capítol de Mallorca, va fer el rei Jaume II el dia 19 de març de l'any 1300". Sant Joan de Missa era una d'aquestes parròquies i rebia una dotació de trenta lliures anuals i estava dedicada a sant Joan evangelista. No sabem ni la data de la construcció de l'església, ni quan va deixar de ser parròquia, ni quan va canviar de titular, passant a ser dedicada a sant Joan Baptista.

Sí que ens diu la història que la capella immediata a l'altar major, dedicada primer a Sant Isidre i després a Sant Crist de les ànimes, va ser acabada, tal com consta en una inscripció que encara vui dia es pot llegir, el 13 de maig de 1634. Després, el bisbe Manuel Mercader l'any 1884, va edificar una segona capella lateral en honor de la Mare de Déu de la Providència. I finalment, tots sabeu i vos heu entemut de les diverses obres de restauració i d'embelliment que s'han anat duent a terme aquests darrers anys.

Per acabar aquestes notes històriques que vos estic dient, me pens que aniria bé de llegir-vos el que ha escrit el Sr. Fernando Martí, canonge de la nostra Catedral, sobre el culte en aquesta ermita. Diu açò:

"El culte a l'ermita d'Artuxt. L'Església va canviar el seu primer titular, sant Joan evangelista, per san Joan Baptista en data desconeguda.

Tampoc sabem quan va deixar de ser parròquia. Devia ser durant el segle XIV, ja que a començament del XV trobam que hi estava un "donat", indicatiu que no hi feia residència un rector.

Annexionada la nostra antiga parròquia rural a la major de Ciutadella, el Paborde curava de fer-hi celebrar la santa Missa tots els diumenges i festes colendes, d'on ve la denominació vulgar de "Sant Joan de Missa". Des de temps immemorial, es celebraven a l'ermita d'Artrutx les funcions de la Setmana Santa, a càrrec de la Reverenda Comunitat de Preveres de la Parròquia de Ciutadella; documents donen testimoni de com el Dijous Sant, el Santíssim hi era adorat. "ab assistència de persones que ve a competir ab la població major que és Ciutadella".

Quan després de la reerecció del bisbat a Menorca (l'any 1795) el capítol catedral assumí la cura d'animes de Ciutadella, el canonge arxiprest feia celebrar a sant Joan les "misses pro populo", prescrites pel dret canònic.

En la missió general de Menorca, realitzada pels pares jesuïtes de Monti—Sion, de Palma, l'església de Sant Joan d'Artrutx fou uns dels llocs de ministeri. Segons la crònica de dita missió, "la tercera fiesta de Navidad (l'any 1620) la pasaron los padres en la iglesia rural de san Juan Bautista, y con ser cinco confesores, tuvieron mucho que hacer hasta pasado mediodía".

Quan hi havia processons de rogatives extraordinàries, era visitada l'ermita de sant Joan; així l'any 1659, en què l'illa patia una gran seca, preveres, franciscans i agustins acudiren amb la imatge del Sant Crist a l'ermita.

La nombrosa població pagesa de l'entorn tenia el seu lloc d'enterrament a la cripta de l'església de sant Joan i al fossar aprop de la mateixa —que, per cert, no ha pogut ser localitzat—. Al llibre de defuncions de Ciutadella s'hi fa al·lusió molt freqüent. Aquests sepelis seguien tot al llarg del XVII.

Quan l'any 1877 el bisbe Sr. Mercader fa la nova disposició parroquial de Ciutadella, diu que "la iglesia de san Juan Bautista, dicha "de missa", la declaramos exenta e independiente de toda jurisdicción parroquial y formalmente unida a la Sant Iglesia Catedral, bajo el protectorado de su ilustrísimo cabildo". amb obligació de fer-hi celebrar la missa els dies de precepte, explicant-hi el catecisme i donant avís de les proclames matrimonials de les dues parròquies de Ciutadella.

Cada any es celebra la festivitat del titular de l'ermita, sant Joan en el seu martiri o degollació, el darrer diumenge del mes d'agost, amb assistència de nombrós grup de feels. Des de fa uns pocs anys, la celebració s'ha acompanyat d'adients trobades i festes per al jovent, de

manera que resulta una de les diades més viscudes pels feels de Ciutadella i la pagesia de l'entorn.”:

Fins aquí el text de l'historiador. Vull acabar demanant per a tots nosaltres que Sant Joan, precursor d'encesa flama, veu profètica i vibrant, tal com diu la tornada dels seus goigs, a tots ens doni un mà d'ajuda perquè sapiguem ser testimonis verídics i decidits de la veritat i de la vida que es Jesús, continuant amb entusiasme la missió que Crist va confiar a la seva església.

42. “SERVIDORS DE LA PARAULA”

Obertura de la Setena Setmana d'estiu.

Estimats catequistes,

“Set estius d'escola per a catequistes. Cada any som més colla: hi posem més il·lusió i volem anar més a fons en el formar-nos com a educadors de la fe”. Amb aquestes paraules que acabo de dir es presenta i s'obre el programa d'aquesta setena Escola d'Estiu, la primera setmana de la qual celebrarem aquests dies aquí al Col·legi de la Bonanova, de Barcelona, que dirigeixen els Germans de La Salle. L'eslògan que sintetitza aquesta setena Escola d'Estiu és el que he volgut posar per títol de les paraules d'obertura: “Servidors de la Paraula”, citant l'evangelista Lluc, al capítol primer, verset segon.

M'ha semblat molt oportú de fer servir aquest slògan i aquestes paraules inicials del programa per complir el deure que tinc d'inaugurar l'Escola d'enguany. Ho he de fer jo, d'inaugurar-la, perquè, suposo que tots ja ho sabreu, des de mig mes de maig m'he fet càrrec de la presidència del S.I.C. M'ho van demanar, la Conferència Episcopal Tarraconense m'ho va encarregar, tinc el consentiment dels bisbes de les illes i us he de dir que ha estat amb molt de gust que he acceptat el relleu per venir a fer un servei, segons les meves possibilitats i coneixements, a l'Església dels nostres Països, concretament a les onze diòcesis que formen part del S.I.C., les vuit de Catalunya i les tres de les Illes, presidint el nostre Secretariat.

Com a nou President, doncs, la primera obligació que tinc ara, en la inauguració de l'escola, és la d'agrair ben sincerament, la dedicació la feina, i també els malsdecap i les preocupacions que hi ha fet i hi ha tingut Mons. Jaume Camprodon, bisbe de Girona, el qual durant 12 anys ha presidit i ha portat endavant tot l'enrenou de la Catequesi a casa nostra. Per això, em sembla que no vindria malament que, abans de

continuar aquestes meves paraules, us demanés un càlid aplaudiment de gratitud per a ell, i també per a tots aquells qui amb ell han fet i fan encara molts d'ells bona feina en benefici de tots vosaltres.

I continuo. Com un deia, les paraules de l'encapçalament del programa que abans he citat, em serviran per intitular els tres punts que vull posar a la vostra consideració.

I.— Cada any som més colla.

Es ben veritat. Cada any som més colla. Donem-ne gràcies a Déu. Per això hem hagut de partir l'Escola d'Estiu en dues setmanes.. Ha anat augmentant la quantitat d'assistents. Ja no tenim llocs aptes per encabir-hi tot el personal. I si bé hi ha qui repeteix, encara tenim molts catequistes que no han assistit mai a l'Escola d'Estiu i crec que hauríem de fer per manera que hi assistissin.

Però hauríem de procurar que augmentés també la qualitat. Quan diem que "cada any som més colla", es tracta del número certament i al mateix temps s'hauria de tractar de la vàlua dels agents de la pastoral catequètica. N'hem d'estar contents de ser tants. Hem de ser, emperò més colla no solament en quantitat, sinó també en qualitat. Estic vençut que els qui ja heu assistit a les anteriors Escoles, deixades apart les petites fallades que hi pugui haver, esteu també totalment convençuts del molt que us han ajudat en la vostra preparació i formació com a catequistes.

Els agents de la pastoral catequètica, que sou vosaltres i tants d'altres que no han pogut venir, sou el més important de tota la catequesi. Em ressonen a les orelles, aquelles paraules de l'Epístola als Romans, amb record profètic d'Isaïes: "Com podran creure en Ell, sense haver-ne sentit parlar? I com en podran sentir parlar sense predicador? I com podran predicar, si no són enviats? Tal com està escrit: Que bells són els peus dels qui duen l'anunci de bones noves!". Hem de cercar, doncs, predicadors, que aquí vol dir catequistes, molts en quantitat i molts en qualitat, ben disposats a fer sentir la veu de Jesús, a fi que el món cregui.

El proper mes d'octubre es celebrarà a Roma un Sínode dels bisbes dedicat a la vocació i missió dels seglars en l'Església i en el món, als vint anys de l'acabament del Concili. En una carta que el Papa Joan Pau II ens ha escrit a tots els bisbes sobre aquest Sínode, ens diu que "El Sínode té una importància peculiar, degut al tema que s'hi ha de tractar". I això perquè tots formem la gran família de l'Església en la qual hi ha diversitat de ministeris, però, al mateix temps, unitat de missió, per donar a conèixer la Bona Nova, de Jesús.

Que sigui, doncs, veritat que cada any som més colla en quantitat i en qualitat. Subratlleu l'adverbi "més", perquè les nostres comunitats seguïn veritablement les qui forneixin els catequistes que necessitem per a l'evangelització del nostre pobles.

II.— Cada any hi posem més il.lusió.

Però que no sigui il.lusòria aquesta paraula. Que no signifiqui un mer sentiment de complaença i de satisfacció per l'èxit aconseguit. Perquè aquí, il.lusió vol dir una altra cosa. Vol dir que cada any hi posem més treball, més feina, més mètodes, més mitjans. La nostra il.lusió ha d'ésser i ha de consistir en el perfeccionament de tot el que tenim a les nostres mans per a una catequesi més acomodada més "aggiornada" als moments que vivim, emprant el millor material que puguem tenir. De fet, aquí a l'Escola d'Estiu hem anat ampliant els cursets i ni hem fet cabre més. Fins i tot, un per a capellans!

He de dir que tots aquests instruments que tenim per a l'acció catequètica que ens proporciona l'Escola, són importants i necessaris? He de dir que hem d'emprar tots els mitjans al nostre abast per poder desenvolupar-nos millor en l'exercici del nostre ministeri? Jesús emprava les paràboles i, si convenia, escrivia a terra perquè tots entenguessin el seu missatge. Posem, doncs, més il.lusió, més mitjans, més eines al servei de la catequesi. Necessitem també tècnics, necessitem catequetes, necessitem especialistes que ens ajudin a saber mostrar la Paraula de Déu als nostres catequitzands.

Com a conseqüència de tot això, s'ha d'urgir al nostre S.I.C., com a mitjà i servidor que és, a que es preocupi, dins les seves possibilitats, de tot això. El Director General de Catequesi insisteix dient que "l'amplitud i la diversitat de les qüestions a tractar exigeixen que les responsabilitats quedin reparides entre uns quants que siguin experts de debò". Gràcies a Déu, els que tenim al S.I.C. i que hi ha a totes les nostres diòcesis, són un exemple perquè s'animin d'altres a especialitzar-se en aquestes matèries.

Aprofiteu bé els cursets que trobareu a aquesta Setena Escola d'Estiu. Cada any hi hem de posar més il.lusió. Fins i tot se'ns hi ficarà algun dia la ciència de la informàtica i haurem d'aprofitar els avantatges que ens proporcioni.

Cada any hi posem més il.lusió. També aquí heu de subratllar l'adjectiu "més". Que no falli pels nostres mancaments. I que, amb l'ajuda d'aquests mitjans, fem bon camí cap a l'objectiu proposat qu és l'educació de la fe, no cap altre.

III.— Cada any més a fons en el formar-nos.

En aquest apartat encara és essencialíssim l'adverbi "més": més a fons en el formar-nos. Perquè aquí es tracta dels continguts de la fe i de la vida cristiana, com a objectiu principal per a la formació dels catequistes. Dos punts bàsics per a tot catequista: conèixer la doctrina de Jesús i viure-la i fer-la viure.

Si volem anar més a fons en el formar-nos com a educadors de la fe, hi ha uns arguments o raons ben actuals que encara ens hi empenyen amb més decisió. Heu-los aquí:

1). Les paraules que el Papa Joan Pau II dirigia fa pocs temps a la pontificia comissió per a la preparació del catecisme universal: "El catecisme", els deia, "no és la catequesi, sinó que n'és només un mitjà o un instrument. En efecte, mentre el catecisme és un compendi de la doctrina de l'Església, la catequesi, essent aquella acció eclesial que condueix la comunitat i cada cristià a la maduresa de la fe, transmet aquesta doctrina a fi que la veritat cristiana esdevingui, amb la gràcia de l'Esperit Sant, vida dels creients. Així i tot, la importància del catecisme en la catequesi és gran. El catecisme, amb el degut respecte envers la jerarquia de les veritats cristianes, ha de ser de debò complet i ha de resultar per això un instrument vàlid per a una catequesi que cerca d'adaptar el seu ensenyament a la capacitat d'aquelles que el reben. "Fixeu-vos bé que aquestes paraules del Papa estan jugant amb les dues idees que us he expressat abans: conèixer la doctrina, per mitjà del catecisme, i viure i fer viure la vida cristiana en una maduresa de fe.

2). L'interès del S.I.C. en la formació dels catequistes. Si sempre l'ha tingut —i els fets ho demostren— en vull fer ressò ara de l'objectiu prioritari que el Ple del S.I.C. va determinar per al curs vinent, en la reunió que vam tenir els primers dies d'aquest mes de juliol, a vilaller, a l'antic Seminari d'estiu del bisbat de Lleida. Dels quatre objectius proposats, va quedar decidit el de la formació dels catequistes, per una aplastant majoria.

3). El tercer argument l'acabeu de donar vosaltres mateixos, estimats catequistes. A la secretaria del S.I.C. han anat arribant un bon munt de contestacions a l'enquesta que es va presentar a la jornada interdiocesana del catequista, celebrada el passat dia 28 de març a la ciutat de Vic, amb aquesta pregunta: "Què demanen els catequistes a la seva Església?"

Doncs, bé; puc dir-vos que, segons el resum que se m'ha lliurat, el tema de la formació dels catequistes és el que ha estat més urgent i més demanat. Puc posar l'exemple de les respostes rebudes a la Delegació

diocesana de Catequesi del Bisbat de Barcelona, on, per sobre de totes les altres peticions, amb una proporció de quatre vegades més, sobresurt aquesta: "Una formació i posada al dia dels catequistes".

Per acabar aquest punt, és obligatori un incís per manifestar l'agraïment del S.I.C. a totes aquestes moltes respostes que s'han rebut de contestació de l'enquesta. Va fer efecte la presentació que se'n va donar a Vic, a la jornada interdiocesana, però encara s'ha escapat alguna resposta angelical o utòpica. S'imposa ara l'examen i el discerniment de totes elles. El S.I.C. ho treballarà en bé de tots.

IV.— Servidors de la Paraula.

Expressats aquests tres punts que he exposat per fer l'obertura d'aquesta setena Escola d'Estiu, només em resta exhortar-vos al compliment de l'eslògan proposat: Sigueu servidors de la Paraula. Feu-ho com sant Il·luc ens ho explica en el pròleg del seu evangeli, d'on hem tret l'eslògan, i on diu això: "tal com ens van ensenyar els qui des del principi en foren testimonis oculars i ara són servidors de la paraula"; "M'ha semblat també ami, que des de fa temps he procurat seguir-ho tot amb exactitud, d'escriure-t'ho per ordre". Per dir finalment: "Perquè vegis com són de sòlids els ensenyaments en què has estat instruit". Es a dir, la triple funció de tot catequista: fe en la doctrina dels apòstols i de l'Església; transmissió de la mateixa als altres; i formació sòlida en els ensenyaments rebuts.

V.— Conclusió.

Benvinguts, doncs, estimats catequistes, a aquesta Escola d'Estiu. Ja som a la que fa set. Veritablement, voldria i desitjaria que us fés tanta set que no paréssiu de beure i de fer beure als altres l'aigua fresca de la Paraula de Déu que hem de dir i dur al nostre món.

43. CARTA SOBRE CELEBRACIONS A FER.

Ciutadella de Menorca, a 6 de juliol de 1987.

Estimats en Crist,

Es començar aquest temps de vacances, m'ha semblat oportú de dirigir-vos unes paraules per mitjà d'aquesta carta, que vos enviï abans de partir cap a la Península, on hauré de passar quasi bé un mes seguit.

La setmana del 13 al 18 de juliol i després la del 20 al 25 del mateix mes, he d'assistir a l'Escola d'Estiu per a catequistes, per dirigir un curset que hi tenc, i fer-m'hi també present com a nou President del S.I.C. de Catalunya i les Illes. Açò ho lligaré amb uns dies de vacances que, si Déu vol, passaré al Monestir de Poblet.

Abans de partir, us vull recordar la celebració del dia "Pro orantibus", és a dir, el dia de pregària per a les religioses contemplatives, que es celebra tots els anys el dia de sant Jaume o el diumenge següent, aquest any el dia 26 de juliol.

Vos deman les vostres oracions i les dels vostres feels. Prepar per les qui pregunten aquí a la nostra diòcesi, en els dos monesteris, el de les Clarisses, de Ciutadella, i el de les Concepcionistes, a Maó, i també a tants d'altres llocs, és cosa que hem de fer sempre, i amés convé dedicar-hi un dia especial, en unió amb tanta de gent com prega per elles.

També és necessari recordar que el diumenge dia 19 de juliol, heu de fer la col·lecta general, tal com vam anunciar al darrer nombre del Butlletí. Pensau que s'ha d'entregar la col·lecta íntegra a la Cúria diocesana i dintre dels quinze dies després d'haver-se celebrat. Sabeu que aquesta col·lecta va destinada íntegrament per a sufragar les jornades de l'any en les quals no s'ha fet, segons el reglament del Directori diocesà d'economia. Per açò convé que insistiu en ella i que sigui crescuda.

Vos desig a tots un bon estiu. Que vos serveixi per descansar, per preparar el curs vinent i per dedicar-vos més a l'oració particular.

Amb la meua cordial benedicció per a tots.

Antoni, Bisbe.

44. VIUEN DE L'AIRE DEL CEL?

La festa de Corpus cada any ens recorda el Dia de Caritat que organitza Càritas Espanyola. Vol ser un revulsiu per a tots els cristians que ens impulsa a l'amor fratern d'obres i de conducta.

Les Càrites diocesanes de Catalunya i les Illes acaben de publicar un fullet, titulat amb les mateixes paraules que he posat al capdamunt d'aquest meu escrit: "Viuen de l'aire del cel?" Es un estudi que han fet sobre 1.214 famílies amb 3.030 fills entre totes les que durant els mesos de maig a octubre del 1986 van passar per aquestes Delegacions diocesanes de Càrites, amb la particularitat que eren famílies que no tenien cap ingrés fix. Càritas les atén.

Com molt li escriuen en aquest fullet "per ajudar a solucionar els problemes cla conèixer-los. I és per açò, per avançar en aquest coneixement que totes les Càrites van dedicar una particular atenció, d'entre les persones que sol·licitaven ajuda, a les famílies que no tenien cap ingrés fix." S'estudien aquests aspectes: edat i nombre de fills; situació

de la família; temps que fa que no tenen cap ingrés fix· vivienda· salud· conducta.

A Menorca són 18 les famílies estudiades, amb un total de 49 fills, dels quals 16 són de 0 a 5 anys i 17, de 6 a 12, en els percentatges més alts. I 11 d'aquestes famílies menorquines ja fa de 2 a 4 anys que no tenen cap ingrés fix.

He volgut donar només aquestes poques dades de l'enquesta per veure i fer veure a tots que a la nostra illa també hi ha pobres, encara que qualcú no se'n temi. Que l'existència de Càritas, "que ha optat per dedicar-se als més pobres i marginats" vol ser sempre un crit d'alerta i un incitament per a tothom per clamar davant de les desigualtats i injustícies que està cometent la nostra societat consumista. Me pens que tots, societat, església, governs, particulars, etc. etc. hem de reaccionar d'una altra manera i hem de cercar camins més humans i més efectius per anar eliminant aquesta marginació provocada per un egoisme que ens duu a fer que augmenti el nombre dels pobres i que aquests ho siguin cada vegada més.

Els problemes de fam, de misèria, d'atur i de marginació són molts i greus. Si sembla que en una societat tan avançada com la nostra no ho haurien de ser, ja ho veieu, uns petits nombres d'una enquesta feta a casa nostra ens qüestionen i, com diu el fullet de Càrites, "es desvetllen en nosaltres grans interrogants i sobretot ens preguntem quin deu ser el nombre real de famílies que "viuen sense res". I açò, només parlant d'aquests casos!

(publicat al diari "MENORCA").

Antoni, Bisbe.

SES CATEQUESIS DEL BISBE.

45. DESPRÉS DE LES ELECCIONS: EUROPA.

(14-6-87).

D'aquestes eleccions del dimecres passat, n'han sortit, votats democràticament, 60 representants d'Espanya per al Parlament Europeu, amb la qual cosa es va consolidant la integració d'Espanya al grup d'estats de la Comunitat Econòmica Europea. S'ha escrit que els pròxims anys són vitals per a Europa i que la Comunitat europea vol dur endavant l'esperit d'una Europa sense fronteres i solidària, per realitzar i construir l'Europa de les llibertats, l'Europa del progrés.

L'Església catòlica que és a Europa ja fa estona també que malda per cercar uns contactes i unes realitzacions més concretes i a l'uníson entre les diverses Conferències episcopals que hi existeixen. El mapa petit d'Europa assenyala la necessitat d'intercanvis i de preses de postura davant de problemes comuns que afecten a tots.

Darrerament, la Conferència episcopal espanyola s'ha reunit ja per tercera vegada, i per separat, amb les de Portugal i de França. Hi ha hagut també, abans, altres contactes a nivell de Comissions. Jo mateix he assistit dues vegades, a Badajoz, formant part de la comissió episcopal de Mitjans de Comunicació social a reunions amb la corresponent comissió portuguesa. I l'any passat, un bon grup de bisbes espanyols vam assistir al Katholikentag alemany.

Es una opinió amplament compartida la utilitat de les reunions dels Presidents de les Conferències episcopals europees per anar donant consistència a la col.laboració comú en temes d'importància per a tots. I açò és un desig manifestat també pel Papa Joan Pau II. La intenció del Papa és que s'estimuli el treball dels Bisbes i de les seves Esglésies per a renovar el seu treball evangelitzador en una perspectiva europea, aixamplant la visió de les carències, de les dificultats i del objectius. Un altre motiu és el d'ajudar a les Esglésies de l'Est a superar el seu aïllament on ara es troben abocades.

La vella Europa, enmig de les dificultats i problemes que viu el nostre món, ha de sebre reconquerir el lloc que li pertoca, en el desenvolupament mundial, tant a nivell de societat, com d'Estats, com d'Església. I pel què toca a la nostra vella Església d'Espanya i a les altres d'Europa, hem d'agermanar-nos per universalitzar-nos, davant les noves Esglésies que puixants com són, amb les seves cultures i formes, de vida, estan arribant a l'hora de dir i de servir la paraula de Déu, escampant-la per tot l'univers.

Després de les eleccions, Europa ens exigeix la solidaritat i el treball en comú a tots nivells per cercar i fer ben ferma la concòrdia i la pau entre totes les nacions i totes les esglésies.

46. JOVENTUT AMB CORATGE.

(21-6-87).

No n'han mancat mai, ni en manquen, ni en mancaran de joves amb coratge, decidits i valents per a la consecució de bells i vertaders ideals humans i cristians. El jove sempre és idealista i l'amara el goig i l'alegria d'unes possibilitats que vol convertir en realitats, en el projecte de vida i d'activitat que va creixent en el seu interior.

Avui, quan aquest projecte va dirigit a una donació total per la vocació a una vida consagrada al servei de Déu i dels homes, el jove necessita un esforç i una voluntat més decidida, davant la múltiple problemàtica que qüestiona aquesta decisió. Déu, certament, encara crida i elegeix. I no manca qui, sentint la seva veu, fa aquest seguiment de Jesús.

Escric tot açò, motivat per tres esdeveniments succeïts aquestes darreres setmanes a la nostra diòcesi. A finals del mes de maig, un dissabte un ranxo d'uns quinze joves es van reunir a El Toro amb els seminaristes i qualque capellà, per fer una reflexió seriosa sobre la seva possible vocació a la vida consagrada. Si Déu vol, una de les assistents, partirà ja el proper mes d'octubre cap a un postulantat d'una congregació religiosa.

Per "Cincogema", l'Aplec de l'Esperit a Sant Joan de Missa, a Ciutadella, va convocar uns 300 joves qui amb el seu treball i la seva reflexió cercaven camins de pau i de convivència, e es comprometien a fer feina per a un futur millor, seguint les petjades de la doctrina de Jesús.

Ahir, amb l'ordenació sacerdotal d'un jove seminarista, celebrada a la S.E. Catedral de Menorca, a Ciutadella, concluien els diversos ritus de conferiment d'ordes i ministeris que he anat fent durant aquest final de curs als nostres seminaristes, amb motiu del Setè Centenari que esteim celebrant, i també com a campanya de l'apostolat vocacional que hem d'anar potenciant de cada vegada més.

Joventut amb coratge. Açò és el que necessita la nostra Església. Necessitam joves qui, enmig del renou del món, tenguin capacitat de silenci i d'escolta, fent el discerniment necessari per orientar la seva vida i valorar positivament una entrega i una donació de servei, conscients de la vàlua dels béns espirituals de l'evangeli de Jesús amb què impregnar les realitats temporals. Necessitam joves que creguin en l'Esperit i que, enduits per la seva alenada suau, esperin i desitgin que la seva generositat obrirà camins de solidaritat i de convivència fraternal.

Joventut amb coratge! La volem així, perquè ompli d'alegria i d'esperança les nostres comunitats eclesials.

47. VOCACIÓ I MISSIÓ DELS SEGLARS.

(28-6-87).

Aquest és el tema que estudiarà, el proper mes d'octubre, el Sínode dels Bisbes, reunit al Vaticà. Ha arribat ja a les nostres mans el temari

a realitzar pels Pares sinodals, que són els bisbes elegits per les diverses Conferències episcopals de tot el món, els quals, juntament amb el i altres bisbes escollits per ell, seran qui duran a terme l'estudi d'aquest tema.

Un tema que, certament, és molt important. Així ho expressa la introducció d'aquests text del Sínode: "En efecte, són amplis i ràpids els canvis que avui es produeixen en la societat contemporània. Els seglars estan cridats d'una manera especial a assumir la missió de l'Església perquè ells es troben, per la seva pròpia condició, en aquells llocs on les relacions ente l'Església i el món s'articulen d'una manera més visible i concreta".

No podem negar que hi ha nous interrogants que s'han de contestar referits a quina és la tasca que els feels seglars han de realitzar a L'Església. Uns s'inclouen en la major participació que els feels han de tenir en la comunió eclesial, cap a dins de l'Església en el món i, per tant, com hi han d'actuar els seglars, com a feels cristians.

Preguntes ben interessants que proposa el temari són, entre altres: "De quina manera els feels seglars han de donar testimoni d'haver trobat en l'Evangelí de Jesús una resposta a les exigències constitutives de la persona humana? Com han de poder contribuir, immersos com estan en el món, a superar la disgregació que provoca la mentalitat secularista? Com han de donar testimoni de la relevància històrica de la Redempció de Jesucrist per a la construcció d'un món més just?".

Per açò és necessari considerar i aprofundir en aquesta vocació i missió dels seglars. Avui aquesta vocació i missió ha d'ésser reconeguda d'una manera més explícita i efectiva. La seva aportació en tots els sectors de la pastoral es fa imprescindible per aconseguir que l'Església vagi duent endavant la missió que té rebuda del Senyor.

Avui, precisament, i fins al divendres dia 3 de juliol, començaran al fosquet, a dalt al Santuari de El Toro, unes jornades sobre militància cristiana a les quals hem convidat els sacerdots, religiosos/ses i seglars compromesos de la nostra diòcesi. I durant la mateixa setmana també qualque dia hi haurà una xerrada a Ciutadella i a Maó amb la mateixa finalitat.

La mirada de fe que hem de donar a la situació humana actual ens empeny fortament a clarificar i a aprofundir la vocació i la missió dels seglars, per afavorir i promoure en ells la seva vitalitat espiritual i apostòlica, posada al servei de l'Església i del món en aquest moment de la nostra història.

SECRETARIA GENERAL.

ACTA DEL TRASLLAT DE LES RESTES DE L'ILM. SR. BISBE JUANO

A Ciutadella de Menorca, dia quatre d'agost de mil nou cents vuitanta-set, a les onze hores del matí, els següents senyors: Ilm. Mn. Rafael Ma. Oléo i Cortés, vicari general; Mn. Fernando Martí Camps, arxiver capitular; Mn. Martí Domingo i Pons, notari eclesiàstic; Mn. Miquel Anglada i Piris i Mn. Josep Mascaró i Pons, oficials de la cúria; Mn. Guillem Pons i Pons, doctor en història eclesiàstica; Ma. del Carme Manonelles i Albareda, Carmelita Missionera, secretària de la cúria; Agustí Petschen i Zapirain, arquitecte.; Angel Roca i Vidal delineant; Damià Moll i Llufríu, mestre d'obres, i Víctor Marugan i Mercadal i Jaume Albèrnia i Moll, manobres, es reuneixen al lloc proper a la Catedral que servia recentment de garatge i que ha de ser demolit en les obres de restauració de dita Catedral. A un ninxo obert a la paret que confronta amb la Capella Nova de la Catedral apareix un baül de fusta folrat de vellut negre, que conté les restes de l'Ilm. i Rvdm. Don Pedro Antonio Juano, que fou bisbe de Menorca des de 1803 a 1814. L'esquelet està bastant ben conservat, amb les vestidures pontificals, casulla i tunicelles, de color violaci, clarament distingibles. Dites restes es treuen del dit lloc, on reposaven des del 6 de gener de 1814 en que allà foren inhumades, i es col·loquen a una nova caixa de fusta, senyalada amb la inscripció "Pedro Antonio Juano". Seguidament les despulles del prelat, acompanyant-les tots els presents, són portades al soterrani de la capella del Santíssim de la Catedral, on reben nova sepultura.

Per manament del Sr. vicari general estenc la present acta, signada de la meua mà i autoritzada amb el segell d'aquest bisbat, en la data ut supra.

Fernando Martí Pons.

ADMINISTRACIÓ DE LA CONFIRMACIÓ.

El Sr. Bisbe ha administrat el sagrament de la confirmació, durant el final del curs 1986-87, segons es detalla a continuació:

Parròquies	al.lots	al.lotes	total
1 de maig: Col.legi Salesians, a la Catedral.	54	58	112.
3 de maig: Sta. Maria, Maó:	8	12	20.
3 de maig: Fornells:	7	10	17.
9 de maig: Mercadal:	13	6	19.
23 de maig: La Concepció:	15	31	46.
23 de maig: Sant Rafel:	25	17	42.
24 de maig: Sta. Eulàlia, de Maó:	3	4	7.
30 de maig: St. Francesc, de Maó:	17	34	51.
30 de maig: Migjorn.	10	5	15.
31 de maig: St. Miquel de Ciutadella.	18	16	34.
31 de maig: St. Esteve de Ciutadella.	22	14	36.
31 de maig: St. Francesc de Ciutadella.	5	4	9.
13 de juny. Ferreries:	28	38	66.
14 de juny: Es Castell:	6	6	12.
17 de juny P. Claret, Ciutadella.	18	22	40.
18 juny Alaior:	7	22	29.
20 juny: St. Antoni, de Maó.	8	3	11.
28 juny: Sant Climent.	5	4	9.
5 juliol Sant Lluís.	3	8	11.
10 juliol Catedral.	2	4	6.
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
total	274	318	592

NOMENAMENTS.

Amb data del dia 1 de setembre, el Sr, Bisbe ha firmat els següents nomenaments:

Sr. Joan Capell Aldomà, Vicari de la parròquia de St. Rafel, de Ciutadella, cessant de Vicari de Sant Francesc, de la mateixa ciutat.

Sr. Gerard Villalonga Hellín, Vicari de la parròquia de Sant Francesc de Ciutadella. I Delegat diocesà d'Ensenyança, per tres anys, cessant d'aquest darrer càrrec el Sr. Bosco Faner Bagur.

El dia 2 de juliol el Sr. Bisbe va confirmar en el càrrec de Degà del capítol de la S.E. Catedral, al Sr. Pere Salord Comella, segons elecció que en va fer el capítol el dia 30 de juny.

Col.lecta del DOMUND.

S'ha de fer el diumenge, dia 18 del proper mes d'octubre. En un altre lloc d'aquest Butlletí publicam el missatge del Papa per a aquesta celebració missionera, el lema de la qual és "Alliberament amb Maria". S'envii tota la col.leta a l'Administració diocesana, dintre dels 15 dies posteriors a la seva celebració.

CONSELL DEL PRESBITERI.

FULL INFORMATIU DEL MES DE MAIG — 1987.

El dia 20 de maig de 1987, a les 10'30 del matí es reuneix a Ca'l Bisbe, el Consell de Presbiteri presidit pel Sr. Bisbe. Hi assisteixen tots els seus membres.

Després de la pregària de Tèrcia es comença el treball. LLegida i aprovada l'acta de la sessió anterior, es fa un comentari a partir de les aportacions dels distints arxiprestats referent el Full Informatiu del Consell de Presbiteri, en què es demana que sigui més explícit, perquè difícilment es pot saber què ha tractat el Consell. Es un "informatiu" que no informa, com si el que tracta el Consell fos sempre secret, o sinó, fa malpensar. Per açò s'acorda que sigui el més ample i clar possible, ja que la tasca és comuna a tot el presbiteri; es recorda que els membres de Consell també tenen la responsabilitat d'informar als seus respectius arxiprestats i acalrar els dubtes, com també de fer de portaveus dels preveres al Consell de Presbiteri.

També s'apunta que, algunes vegades per no ferir susceptibilitats, hi ha acords, afirmacions o decisions de les que n'ha de quedar constància a l'acta, però no han de sortir al Full Informatiu.

Aclarit aquest aspecte, es passa al primer punt de l'ordre del dia:

El turisme i les seves implicacions.

El Consell va encarregar a una petita Comisió que, a partir de les aportacions dels arxiprestats, d'algunes monografies que, per encàrrec

del Consell s'havien demanat a persones concretes i el "Boletín de Pastoral de Turismo y Tiempo libre de C.E.E.. n. 20 de febrero de 1986". elaborès una miniponència.

Llegida la miniponència, es passa a fer-ne una valoració: es diu que és ambígua, que fàcilment passa de la teoria a la pràctica, sense fer-ne distinció, però es valora positivament com a treball de punt de partida. Es suscita un diàleg constructiu en què trona a sortir la qüestió de quan es va encarregar aquesta miniponència, si era primer el treball per després nomenar una Comissió o Delegació, o primer nomenar la Comissió o Delegació i que aquesta fes el treball, ja que s'apunta la possibilitat que tot aquest treball sigui en va si no hi ha després qui intenti fer un seguiment de la nostra realitat a fi que valorant els aspectes positius i amb una visió crítica del fenomen, es vagi fent un servei d'acollida i evangelització, principalment en el sector de serveis; a la vegada que s'ajudà el nostre poble a ser obert i acollidor, sense perdre la pròpia identitat i sense servilisme.

Després d'aquest positiu diàleg, s'acorda que a la miniponència se l'enriqueixi amb una valoració dels aspectes positius del fenomen turístic i que el Sr. Bisbe cerqui immediatament una persona que es pugui fer càrrec de la Delegació i que aquesta persona cerqui els seus col·laboradors. Delegació a la que s'entregarà tot el material recompilat i el treball realitzat pel Consell de Presbiteri, perquè es vagi caminant de cara a l'atenció pastoral que aquesta complexa realitat necessita.

Com a qüestió pràctica i urgent es demana que el Full Dominical publiqui immediatament l'horari de misses de durant l'estiu i que se n'editi un cartell per a repartir a tots els llocs de Culte, hotels, restaurants, etc.

Escola de Teologia.

Seguint l'ordre del dia es passa a estudiar la qüestió de l'Escola de Teologia.

Es recorda que l'estudi d'aquest tema va ser presentat per la mateixa Escola, demanant una reflexió a l'anterior Consell de Presbiteri, que, per a un millor coneixement de la realitat, suggerí que la mateixa Escola presentés una proposta concreta. Es va presentar una memòria des de la seva fundació en el 1969 fins ara. Es valora com a positiva la tasca realitzada per aquesta institució que ha ajudat a aprofundir en la fe a un bon sector de persones. També es veu que la realitat de la tasca quinzenal als distints centres i la de les jornades trimestrals a "El Toro", ha estat diferent.

Sempre pendants del que la mateixa Escola proposi i decideixi, se suggereixen diferents idees:

—Que tengui una programació concreta, triennial i que en acabar, presentat el treball que els professors demanin, lliuri el títol corresponent;

—Que es faci una programació conjunta Escola de Teologia—Escola de catequistes;

—Que els continguts doctrinals d'aquesta Escola poden donar un bagatge fonamental als nostres cristians;

—Algú, fins suggereix que es podria dir: ESCOLA DE TEOLOGIA I PASTORAL.

Acaba la reflexió i diàleg, s'encarrega al secretari que urgeix a l'Escola de Teologia que faci una proposta concreta al Consell de Presbiteri a fi que es pugui fer un estudi per tots els arxiprestats i després poder prendre una decisió.

A les dues de la tarda s'acaba la sessió.

Ordre del dia per a la propera reunió arxiprestal de dia 3 de juny:

Treballar l'enquesta preparada per l'Escola de Teologia.

Per poder-la treballar millor, s'adjunta la memòria de la mateixa E.T.

INFORMACIO DIOCESANA.

Activitats del Sr. Bisbe.

Mes de juny.

2.— Rep visites.

3.— Al capvespre, rep visites a Maó i va veure un sacerdot malat. Després parteix cap a Madrid.

4.— Assisteix, a Madrid, a una reunió del Consell d'Economia de la Conferència episcopal espanyola.

5.— Al capvespre, rep visites.

6.— Al matí, rep visites, entre elles la del Rector Major del Salesians, Egidio Viganó. Dina amb els salesian, al seu col·legi. Al capvespre, presideix una reunió de la Comissió permanent del Consell diocesà de pastoral, a cal bisbe, i a les 9 del vespre va a Sant Joan de Missa, on presideix l'acció litúrgica de l'Aplec de l'Esperit.

7.— Al capvespre, concelebra l'Eucaristia final de l'Aplec de l'Esperit, a Sant Joan de Missa. A les 8'30 del vespre, concelebra l'Eucaristia a la S.E. catedral, en la qual dóna possessió als nous canonges i fa l'obertura de l'any Marià.

8.— Rep visites, entre elles, la de la Superiora General de les Religioses Dominiques de l'Anunciativa, que tenen un convent a Ferreries.

10.— Al matí parteix cap a Barcelona on presideix una reunió de la Mesa del S.I.C. Al capvespre, retornat de Barcelona, va a votar. Després, visita el Monestir de les Clarisses, a Ciutadella. on ha tingut lloc un recés per als sacerdots.

11.— Rep visites. Al capvespre, celebra l'Eucaristia a la capella particular de les religioses de la Consolació, dialoga amb elles i s'hi queda a sopar.

- 12.— Rep visites, entre elles la de la Provincial de la Companyia de Maria. Al capvespre, és a Maó on rep visites.
- 13.— Celebra, a casa, la seva festa onomàstica. A les 8 del capvespre, administra el sagrament de la confirmació en la parròquia de Ferreries.
- 14.— A les 10'30 del matí concelebra l'Eucaristia a la parròquia de Sta. Eulàlia, de Maó, en la qual fa candidat al diaconat i al presbiterat al seminarista Miquel Maria Ballester. A les 12, és a la parròquia de Es Castell, on administra el sagrament de la confirmació. Després va a dinar a casa del seminarista ordenat.
- 15.— Al matí, presideix una reunió dels arxiprestos i comissió del clergat. Al capvespre, en té una altre sobre la Guarderia "Xipell". Després, celebra l'Eucaristia per als seminaristes, sopa amb ells i parla amb tots i cada un.
- 16.— Al capvespre, és al Seminari. A les 9 de la nit, es reuneix amb el Consell pastoral parroquial de St. Esteve, de Ciutadella.
- 17.— Al matí, presideix el Consell del Presbiteri, a cal bisbe. Al capvespre, administra la confirmació en la parròquia de St. Antoni, Ma. Claret, de Ciutadella.
- 18.— A les 10 del matí és a Alaior, on concelebra l'Eucaristia en la què administra el sagrament de la confirmació. Després, va a St. Lluís a inaugurar les obres de reforma de l'Església. Al capvespre, presideix a la Catedral la Solemne Eucaristia del dia de Corpus i la Processó pels carrers de Ciutadella.
- 19.— Rep visites.
- 20.— A les 9'30 del matí, presideix una reunió del Claustre de professors del Seminari. Amb els mitjans de comunicació de l'illa, celebra la inauguració de les festes de Sant Joan, de Ciutadella. Al capvespre, a les 5'30, a la Catedral ordena sacerdot al diaca Gerard Villalonga. Hellín. A les 8'30 del vespre administra la confirmació en la parròquia de St. Antoni, de Maó.
- 21.— Diumenge des be. Al matí rep la visita de la comitiva de caixers i de l'homo des be, segons és costum.
- 23.— Dissabte de Sant Joan. Al capvespre, és a Sant Joan de Missa on presideix la pregària que hi fan els Caixers de Sant Joan.
- 24.— Solemnitat de Sant Joan. Al capvespre, assisteix a la Missa de Caixers que es celebra a la Catedral.
- 25.— Al capvespre és a Maó on té diverses reunions. Celebra l'Eucaristia a Sant Antoni.
- 26.— Al matí, fa visites a Maó.
- 27.— Rep visites. Al capvespre, presideix el ple del Consell diocesà de pastoral, al Seminari.

28.— Al matí, concelebra l'Eucaristia al monestir de les monges clarisses de Ciutadella i inaugura, després, la làpida commemorativa del Setè centenari, col·locada a la façana de l'església. Al capvespres, puja a El Toro i a les 8 és a la parròquia de Sant Climent on administra el sagrament de la confirmació.

29.— Al capvespre, parteix cap a Barcelona.

30.— Es reuneix a Riells del Montseny amb un grup de capellans poetes.

Mes de juliol.

1—3.— Es a Vilaller (Lleida) a les jornades del Ple del S.I.C.

4.— Retorna cap a Menorca.

5.— Al matí, administra el sagrament de la confirmació en la parròquia de Sant Lluís. Després dina, a Sant Llorenç de Binixems amb un grup de matrimonis i els celebra l'Eucaristia.

6.— Rep Visites.

7.— Rep visites, entre elles la de l'arquitecte i el constructor que duen les obres de la restauració de la Catedral.

9.— Al matí fa visites a Maó.

10.— Al capvespre, administra la confirmació a un grup de majors, en la Catedral.

12.— Es a Punta Prima on dina amb un grup de catequistes. Després, al capvespre parteix cap a Barcelona.

13—18. Es al col·legi de la Bonanova, de Barcelona, on presideix l'Escola d'Estiu per a catequistes, organitzada pel S.I.C. Hi té el discurs d'obertura i la direcció d'un curs per a capellans.

18. Al capvespre d'aques dia és al Grau de Castelló.

20—25.— Presideix la segona setmana de l'Escola d'Estiu per a catequistes que es celebra a La Seu d'Urgell.

26—31.— Passa uns dies de vacances a Tarragona i al Monestir de Poblet.

Mes d'agost.

1—4. Es al Monestir de Poblet.

6.— Assisteix a la parròquia de Vimbodí (Tarragona) a la celebració del setè centenari de la construcció del seu temple. Concelebra l'Eucaristia que presideix Mons. Ramon Torrella, Arquebisbe de Tarragona.

8.— Es a Manresa, a una reunió del S.I.C.

9.— Concelebra l'Eucaristia al santuari de Queralt, Berga, en la diòcesi de Solsona.

10.— Retorna de la península.

11.— En la festivitat de Sant Clara, dina al Monestir de les Clarisses, de Ciutadella i hi celebra l'Eucaristia al capvespre.

12.— Rep visites.

13.— Pateix cap a Palma de Mallorca.

15.— Al matí, concelebra l'Eucaristia a la parròquia de Sant Agustí, de Palma, en la missa internacional que s'hi celebra. I a les 9 del vespres presideix la concelebració de l'Eucaristia a l'Urbanització Monte Toro, de Palma predicant sobre la nostra patrona.

16.— Retorna de Palma.

18.— Rep visites.

19.— Visita les obres que s'estan fent a la Catedral. Al capvespre, visita un sacerdot malalt.

20.— Rep visites,

23.— Celebra l'Eucaristia al santuari de El Toro, a la qual hi assisteix un grup de "veteranos" de la guerra del Marroc. Després, comparteix uns moments amb ells.

24.— Al matí, és a Maó, on rep visites. A primeres hores del capvespre, presideix l'Eucaristia de les festes de Sant Bartomeu, a Ferreries i dina amb els capellans i familiars.

25.— Al capvespre, és a Maó, on es reuneix amb els dirigents de Càrites diocesana. A les 8, concelebra l'Eucaristia a la parròquia de Sant Lluís, en la festa del seu Patró.

26.— Rep visites.

27.— Rep visites, entre elles la de cinc capellans de Catalunya, consiliaris de la JARC.

28.— Rep visites.

29.— Al vespre, assisteix a la vetlla de pregària a Sant Joan de Missa.

30.— Al capvespre, concelebra l'Eucaristia de la festa de Sant Joan, en la seva ermita de Ciutadella.

31.— Rep Visites.

Començament de les obres de restauració de la Catedral.

A primers del passat mes de juliol va començar la primera fase de les obres de restauració que s'han de fer a la Catedral de Menorca, a Ciutadella. Aquesta primera fase en dedica bàsicament a la renovació de la teulada de l'absis i el sòl de les terrasses exteriors. També es tira a terra una casa adossada a la paret lateral esquerra, al carrer Bisbe Torres. Precisament, en l'enderrocament d'aquesta casa, ha quedat al descobert la tomba del Bisbe Pere Antoni Juano, que era enterrat a la paret de la Capella Nova de la Catedral. En un altre lloc d'aquest nombre del Butlletí publicam l'Acta del trasllat de les seves despulles.

El Rector Major dels Salesians visita Ciutadella.

Mons. Egidio Viganó, Rector Major de la Congregació salesiana i séptim successor en el càrrec de Sant Joan Boïco, va visitar Ciutadella els primers dies del mes de Juny. El col·legi que dirigeixen els Salesians a Ciutadella va viure intensament aquesta visita amb diversos actes programats, per què l'il·lustre visitant es f s càrrec del treball que realitza. El dia de la seva arribada va visitar el Sr. Bisbe, amb qui va departir llargament.

Recés per a sacerdots al Monestir de Santa Clara.

Dintre de les celebracions del Setè Centenari, les monges Clarisses, de Ciutadella van organitzar un recés sacerdotal a la seva església, que va dirigir el Pare Gendrau, O.F.M., el dia 10 de juny, al capvespre. Després de la celebració, capellans i monges van tenir una trobada, berene  inclosa.

Obres de restauració del temple de Sant Lluís.

El dia 18 de juny, solemnitat del Corpus, el Sr. Bisbe va inaugurar les obres de restauració que s'han fet al temple parroquial de San Lluís. Les obres principals han estat la restauració de tot el presbiteri, amb una nova Imatge que el presideix de Crist ressuscitat i l'habilitació del que era sacristia per a capella del Santíssim, on hi ha una polida Imatge de Maria, Mare de Jesús. La parròquia ha cobert les despeses, gràcies a la generositat dels bons feels catòlics de Sant Lluís.

Ordenació d'un nou prevere.

A la S.E. Catedral, el dissabte 20 de juny, a les 5'30 del capvespre, el Sr. Bisbe ordenava sacerdot a Gerard Villalonga Hellín, natural de Maó. La Catedral va omplir-se de devots feels i el nou sacerdot es va veure acompanyat de molts preveres diocesans i altres de la di cei d'Astorga, on el nou sacerdot havia realitzat els seus estudis de Teologia. En un altre lloc d'aquest nombre del Butlletí, publicam l'homilia qu va dirigir-li el Sr. Bisbe.

Ple del Consell Diocesà de Pastoral.

El dia 27 de juny, a les 4'30 del capvespre i al Seminari va celebrar-se el primer ple del nou Consell Diocesà de Pastoral, presidit pel Sr. Bisbe. El Secretari del Consell va fer una breu exposició d'uns punts bàsics a tenir en compte. Després, es va fer un treball per grups sobre un qu s-

tionari proposat amb antel·lació que tenia dos punts: el servei de la Paraula i el paper dels laïcs a l'Església. Després de la posada en comú, el Sr. Bisbe va agrair el treball realitzat i va animar els consellers a la tasca que aquest Consell té entre mans, per a major i més eficaç servei a la diòcesi.

Celebracions al Monestir de Santa Clara.

El dia 7 d'agost, al Monestir de les monges clarisses de Ciutadella va tenir lloc un senzill i emotiu acte cultural que s'afegia a altres celebracions amb motiu del Setè Centenari de la fundació del Monestir. Na Josefina Salord Ripoll va presentar la novel·la "Sor Agueda Ametller", sobre la invasió turca del 1558 i que ara ha estat reeditada en facsímil, com a record del Centenari. Abans d'aquesta presentació Na Corretja Genestar va obsequiar el públic amb un recital de guitarra.

El dia 11, festivitat de Sant Clara, el Sr. Bisbe va presidir l'Eucaristia conventual, L'homilia que va pronunciar-hi la recollim en un altre lloc d'aquest Butlletí.

Dies abans, el 28 de juny, després de l'Eucaristia del migdia, el Sr. Bisbe va procedir a la inauguració d'una làpida posada a l'enfront del temple, en la qual queda gravada la següent inscripció, commemorativa també del Setè Centenari: "Reial Monestir de Santa Clara, edificat pel rei Alfons III d'Aragó, el 1287, saquejat el 1558, devastat el 1936, reedificat amb l'ajut del poble de Ciutadella el 1945. VIIè Centenari 1987".

Curset sobre militància cristiana.

Es va celebrar al Santuari de El Toro els dies 29 de juny a 3 de juliol. El va dirigir Mn. Bonaventura Pelegrí, de la diòcesi de Lleida. L'objectiu d'aquest curset era la recerca d'instruments pastorals adients per ajudar els adults cristians a esdevenir "cristians adults, d'acord amb la doctrina del Concili Vaticà II. S'hi va estudiar la tipologia dels nostres cristians seglars, adults, fent avaluació dels diversos tipus de cristians, amb un inventari de les mediacions pastorals existents i que tenes relació amb la formació dels cristians adults, per arribar a la proposta pistes pel futur.

Setena Escola d'Estiu per a catequistes.

Les setmanes del 13 al 18 i del 20 al 25 de juliol es va celebrar a-

questa setena Escola d'estiu per a catequistes que organitza el Secretariat Interdiocesà de Catequesi (S.I.C.) de Catalunya i les Illes. La primera va tenir lloc al Col·legi de la Bonanova de Barcelona i la segona al Col·legi La Salle de La Seu d'Urgell. Entre una i altra van ser uns 800 els participants, dels quals un bon grup eren de la nostra diòcesi. El nostre Sr. Bisbe, com a President que és del S.I.C., va fer amb dues setmanes el discurs d'obertura que publicam en un altre lloc d'aquest Butlletí.

DE LA SANTA SEU.

MENSAJE DE JUAN PABLO II PARA EL DOMUND' 87.

Queridísimos Hermanos y Hermanas:

1 EL SINODO SOBRE LA MISION DE LOS LAICOS.

“Vosotros sois raza elegida, sacerdocio real, nación santa, pueblo adquirido, para anunciar las grandezas del que os llamó de las tinieblas a su luz admirable” (1 Pedro, 1,9,).

De este pueblo privilegiado así descrito por el príncipe de los Apóstoles, son miembros de pleno derecho los laicos, en los que centrará su atención la Asamblea general del Sínodo de los Obispos el próximo octubre, justamente el mes en que la Iglesia dedica su oración, reflexión y ayuda a las Misiones de todo el mundo.

Tan feliz coincidencia me induce a dedicar este Mensaje a esa vasta y escogida porción del Pueblo de Dios, los fieles laicos —hombres y mujeres de toda edad y condición—, para reavivar en ellos la conciencia de formar parte de un pueblo que es misionero por su misma naturaleza. La Iglesia, en verdad, “existe para evangelizar, es decir, para predicar y enseñar, ser canal del don de la gracia, reconciliar a los pecadores con Dios . . .”, como recordé en 1982 citando la “Evangelii Nuntiandi” del Papa Pablo VI (Evangelii Nuntiandi, 14; cfr. Enseñanzas, V, 3/1982, pág 569). La evangelización y la misión no son, pues, algo facultativo o suplementario y marginal. La Iglesia nació misionera y evangelizar es para ella ley de vida (cfr. Ad Gentes, 2-5).

2 LA VOCACION BAUTISMAL, VOCACION MISIONERA.

A partir de esta irrenunciable premisa, surge una pregunta: ¿A quién corresponde, concretamente, asumir la misión? “Todos los fieles —responde el Concilio Vaticano II—, como miembros de Cristo vivo . . . , tienen el deber de cooperar a la expansión y dilatación de su Cuerpo, para llevarlo cuanto antes a la plenitud (Ef. 4,13). En consecuencia, todos los hijos de la Iglesia han de tener viva la conciencia de su responsabilidad para con el mundo” (Ad Gentes, 36). La evangelización no está reservada únicamente a la Jerarquía, sino que “incumbe a todos los discípulos de Cristo el deber de difundir la fe según su propia condición de vida” (Lumen Gentium, 17). Y este deber se fundamenta en el primero de los sacramentos de la fe. Todos los laicos cristianos, precisamente en virtud del Bautismo, son llamados por Dios a un apostolado efectivo: “La vocación cristiana es, por su naturaleza misma, vocación también al apostolado” (Apostolicam Actuositatem, 2). Es una vocación cimentada en la gracia bautismal misma. Incorporados a Cristo mediante el Bautismo, los cristianos participan del ministerio sacerdotal, profético y real de Cristo. La Confirmación los fortalece con la fuerza del Espíritu Santo, y la Eucaristía les comunica y nutre en ellos el amor a Dios y a los hombres, que es el alma de todo apostolado (cfr. Lumen Gentium, 33; Apostolicam Actuositatem, 1).

De aquí surge la invitación que renuevo a todos los laicos, para que, reconociendo su primigenia dignidad de discípulos del Señor, perciban en todo su valor el sentido de la responsabilidad apostólica y cooperen generosamente a la obra de la evangelización.

3 UN CUERPO UNIDO Y ORDENADO.

En la Iglesia, todos son responsables de la misión, y todos son al mismo tiempo “sujetos” y “destinatarios”, pero esto no ocurre por un mismo título y del mismo modo, sino de acuerdo tanto con la peculiar posición y función dentro de la Iglesia misma, como con el ministerio y carisma recibidos. Los dones de Dios son diversos y siempre, no exclusivos sino complementarios, todos encaminados a la única comunión y misión. Y a nosotros se nos pide que sepamos discernirlos y valorizarlos con sabiduría evangélica teniendo en cuenta las necesidades objetivas y las urgencias que hoy se puedan presentar. Ante el ya inminente Sínodo de los Obispos, estímulo de buen grado a los laicos, sobre todo a los jóvenes, a reconocer la realidad de estos dones divinos y a asumir con responsabilidad personal la obra de la evangelización me-

dian­te la pa­labra, el testi­monio, la se­men­tera de esa sa­bi­duría y de esa es­pe­ran­za que la hu­ma­ni­dad an­hela, aun­que mu­chas ve­ces de for­ma in­con­scien­te.

Las vo­ca­cio­nes laicales, llama­das a dar una a­por­ta­ción es­pe­cí­fica a la co­mu­ni­dad eclesial, con­stituyen to­davía hoy en el pue­blo de Dios una ex­presión fuer­te y sig­nifi­ca­ti­va de la en­tre­ga misionera. Crece, hoy más que en el pa­sa­do, la ne­ce­si­dad de per­so­nas, que se con­sa­gren to­tal­mente a la ac­ti­vi­dad misionera: “Están mar­ca­dos, en efec­to, con una vo­ca­ción es­pe­cial aque­llos que, do­ta­dos de aptitud na­tural, e idó­neos por sus cua­li­da­des e ingenio, se sien­ten dis­puestos a em­pren­der la obra misionera, trá­tese de autóctonos o de ex­tran­je­ros, de sa­cer­do­tes, re­ligio­sos y se­gla­res” (Ad Gen­tes, 23; cfr. 6). Sí, la Iglesia ne­ce­si­ta hoy laicos ma­duros que sean dis­cí­pu­los y testi­gos de Cristo, con­struc­to­res de co­mu­ni­da­des cris­ti­a­nas, trans­for­ma­do­res del mun­do de acuer­do con los va­lo­res del Evan­ge­lio.

Hago llegar mi gra­ti­tud y aliento a to­dos los laicos que tra­ba­jan ya en la ac­ti­vi­dad misionera de la Iglesia, con­fir­man­do a cada uno de ellos en su res­pec­ti­vo tra­ba­jo.

4 CATEQUISTAS.

Re­cuer­do en primer lugar a los tan nu­me­rosos y be­ne­méritos Cate­qui­stas, hom­bres y mu­je­res, cuya a­por­ta­ción a la pro­pa­ga­ción de la fe es in­sus­ti­tuible y a los que se les pide hoy un ser­vi­cio de la máx­ima im­por­tan­cia (cfr. Ad Gen­tes, 17; Catechesi tradenda, 66). ¿Cómo no re­co­no­cer que, sin estos agentes es­pe­ciali­za­dos en tie­rras de misión, tan­tas Iglesias, hoy flo­re­cien­tes, no ha­brían sido con­sti­tu­idas? Los Catequi­stas han sido y son testi­gos in­me­di­atos de la fe, -ave­ces hasta los primeros desde el punto de vista crono­lógico—, al llevar el Anun­cio del Evan­ge­lio, ha­cién­dose así ac­ti­vos co­la­bo­ra­do­res en el co­me­ti­do de im­plan­tar, de­sar­rol­lar e in­cre­men­tar la vida cris­ti­ana. Su ser­vi­cio forma parte de la es­truc­tu­ra bá­si­ca de la evan­ge­li­za­ción y por ello la Iglesia no podrá nunca pre­scin­dir de él. Ex­pre­so una vez más mi de­seo de que au­men­ten con­stan­te­mente en nú­me­ro y ca­li­dad para una obra tan ne­ce­sa­ria, en la con­fian­za de que en­con­trarán siem­pre la be­ne­vo­lencia y ayu­da que ne­ce­si­tan. Es evi­den­te que tam­bién los Catequi­stas tienen de­re­cho al sus­ten­to con­ve­niente y, si no pueden ser man­te­ni­dos por sus co­mu­ni­da­des muy pobres, de­berá pro­veer a ellos la so­li­da­ri­dad de los otros cris­ti­anos.

5 EL VOLUNTARIADO LAICAL.

Recuerdo también otra forma de compromiso laical misionero de la que, hoy sobre todo, la Iglesia espera mucho: la del voluntariado laical. Es una fórmula válida que aporta una notable colaboración a la misión de la Iglesia al facilitarle el camino de evangelización; un servicio de laicos cristianos que se comprometen a dar algunos años de su vida para cooperar directamente al crecimiento de los Países en vías de desarrollo.

Junto a la obra de promoción humana que llevan a cabo a una con otras fuerzas sociales, estos laicos, como cristianos, procuran que no falte a los hermanos esa plenitud del desarrollo religioso y moral del que sólo se dispone mediante una total apertura a la gracia de Dios. Animado de fe y caridad evangélicas, se convierten en testigos de amor y de servicio al hombre en la totalidad de su ser corporal y espiritual.

Formulo también el auspicio de que, con ocasión del Sínodo, muchas Iglesias particulares descubran esta forma de cooperación misionera a su alcance, y se comprometan a discernir y sostener estas vocaciones laicales que muchos abrazarán generosamente, prontos a integrarse activamente en otras comunidades de hermanos.

Estas vocaciones deberán basarse siempre en un compromiso equilibrado y armónico, que no disocia nunca el desarrollo socio-cultural de la profesión de la fe religiosa. Para un servicio que aparece difícil y exigente, se requieren selecciones prudentes, preparación adecuada, competencia profesional y, sobre todo, madura personalidad.

6 APERTURA A OTRAS FORMAS DE SERVICIO.

El Espíritu, que guía a la Iglesia a la plenitud de la verdad (cfr. Jn. 13), la unifica en la comunión y en el ministerio, la enriquece con sus dones, la embellece con sus frutos, “distribuyendo entre toda clase de fieles gracias, incluso especiales, con que los dispone y prepara para realizar variedad de obras y de oficios” (Lumen Gentium, 12).

Pues bien, a todos se nos pide que reconozcamos y aceptemos favorablemente estas gracias especiales, que se dispensan también a los laicos para su anhelada participación en la actividad misionera. Se invita sobre todo a las Iglesias jóvenes a abrirse y a valorar confiadamente tales riquezas espirituales para los oficios y obras que se revelen “útiles para renovar y dar ulterior expansión a la Iglesia” (ibid.).

Es necesario, pues, considerar y sostener múltiples formas de participación de los laicos en la vida litúrgica de las comunidades cristianas, en sus planes y consejos pastorales, en la práctica de la caridad y en la presencia cristiana en el mundo cultural, social y económico.

Quiero estimular también a una más amplia y activa participación del laicado femenino en la asunción de aquellos servicios que el vasto campo de la misión espera de su generosidad y de su específica aportación. Es de desear que este laicado se dedique tanto a los servicios tradicionales (hospitales, escuelas, asistencia), como a la evangelización directa a saber: la formación del núcleo familiar, el diálogo con los no-creyentes o no-practicantes, la promoción de la cultura católica, además de una presencia constante en el campo de la oración y de la liturgia.

7 LAS OBRAS MISIONALES PONTIFICIAS.

En esta Jornada de Pentecostés, la Iglesia, constatando el apremio de la misión, se siente impulsada a abrirse con renovada vitalidad al soplo potente y al amor vivificante del Espíritu que santifica al Pueblo de Dios, lo guía y adorna de virtudes, para que haga fructificar los carismas de la identidad cristiana.

A las Obras Misionales Pontificias, que por su origen, constitución y finalidad se caracterizan como instrumentos específicos del universalismo misionero, confío un mandato especial para que, con su labor capilar de animación, mantengan viva en el Pueblo de Dios, sobre todo entre los laicos, la conciencia misionera y pongan al mismo tiempo en evidencia la vocación particular de los que recibieron tal misión.

A tales Obras incumbe el cometido de suscitar el interés y participación de todos los fieles, tanto en el plano espiritual como en el material, al servicio de las Misiones, además de promover las vocaciones misioneras de los jóvenes.

En un mundo tentado por vacías perspectivas y mucha incertidumbre, no hay que cesar nunca de suscitar y promover entre los laicos los nobles ideales de la misión para que sean muchos los que respondan a la llamada del Señor: “ ¡Héme aquí, envíame!” (Is. 6,8).

8 LA MADRE QUE NOS PRECEDE EN LA FE Y EN LA MISION.

He de recordar por fin —y es otra feliz coincidencia— la celebración del Año Mariano. Es natural, significativo y consolador que todos los hijos e hijas de la Iglesia dirijan su mirada hacia Aquella que está presente en la misión misma de la Iglesia desde sus comienzos (cfr. *Redemptoris Mater*, 28). Si, al final ya del segundo Milenario cristiano, la marcha de esta Iglesia implica un renovado y generoso esfuerzo en su misión, será necesario, ahora y siempre, caminar con María.

Siguiendo a Cristo, la Iglesia trata de cumplir hoy, con invariable fidelidad, su misma misión en el curso de la historia de los hombres y de los pueblos. En el marco de esta colaboración con la obra del Hijo Redentor, la Iglesia se asocia íntimamente a María, en espera de un nuevo Pentecostés (cfr. Hech. 1,14). Todos los cristianos deben, pues, mirar a María, que precede en la fe a la Iglesia, para comprender y llevar a la práctica el sentido de la propia misión: cooperar en la obra de la salvación operada por Cristo hasta su conclusión definitiva en el Reino de los Cielos.

Con mi bendición Apostólica.

JUAN PABLO II.

Vaticano, 7 de junio, solemnidad de Pentecostés.
de 1987, Año Noveno de Pontificado.

DECRETO CONCEDIENDO INDULGENCIAS PLENARIAS PARA EL AÑO MARIANO.

La Santísima Virgen María, Madre de Dios y también de la Iglesia; más aún, Madre de todos los hombres, “por su íntima participación en la historia de la salvación, reúne en sí y refleja en cierto modo las supremas verdades de la fe” (Lumen gentium, 65) y, “cuando es invocada y venerada, atrae a los creyentes a su Hijo, a su sacrificio y al amor del padre” (ibídem): pues “compañera singularmente generosa... del divino Redentor... cooperó en forma muy especial... con el fin de restaurar la vida sobrenatural de las almas” (Lumen gentium, 61).

Al aproximarse el final del segundo milenio del nacimiento de nuestro Salvador, la Iglesia, comunidad universal de los creyentes, se dirige conjuntamente al Redentor y a su Madre, a la que contempla siempre presente y ofreciendo solícita su ayuda en los múltiples y complejos problemas que acompañan hoy la vida de los individuos, de las familias y de las naciones (cf. Enc. Redemptoris Mater, 52). Desde esta perspectiva, el Sumo Pontífice Juan Pablo II, impulsado por su devoción a María Santísima y en cumplimiento de su oficio de vicario de Cristo, en razón del cual le incumbe, como “cuidado de todos los días, la preocupación por todas las Iglesias” (cf. 2 Cor 11,28), ha anunciado recientemente un Año Mariano, para que los fieles del mundo entero, parti-

cipando devotamente en su celebración desde la fiesta de Pentecostés, de año en curso hasta la solemnidad de la Asunción de la Santísima Virgen del año próximo, vigoricen su piedad, avancen en el camino de la virtud y alcancen abundantes frutos de salvación espiritual.

Y puesto que es necesario, especialmente en nuestro tiempo, que resuene con mayor fuerza todavía la invitación que en las bodas de Caná dirigió María a los servidores, y en ellos a todos los hombres: “Haced lo que El os diga” (Jn 2,5), conviene en grado sumo que los fieles, sobre todo a lo largo del Año Mariano, se sientan estimulados a practicar con renovado fervor obras de piedad, de misericordia y de penitencia, entre las cuales ocupan un lugar especial aquellas a las que la Iglesia, por antigua tradición, aplica una indulgencia.

Ahora bien: para conseguir la indulgencia se requiere una caridad ferviente hacia Dios y hacia el prójimo, y cuando aquélla se ha obtenido es legítimo esperar que los fieles, agradecidos a la bondad de Dios, conciben en su ánimo un propósito más firme de obrar el bien y evitar el pecado; pues es éste el propósito que nuestro Señor Jesucristo solicita y exige de sus seguidores en todo tiempo y lugar.

En consecuencia, con el fin de ayudar a los fieles a conseguir de manera más abundante los frutos del Año Mariano en la purificación de sus conciencias, en la profundidad de la conversión, en el incremento del amor a Dios y a los hermanos, la Penitenciaria Apostólica, en cumplimiento de un mandato especial del Santo Padre, del tesoro de la Iglesia, la cual “como administradora de la redención, distribuye y aplica con autoridad el tesoro de las satisfacciones de Cristo y de los Santos” (C.I.C., can. 992), concede por el presente decreto indulgencia plenaria a favor de todos los fieles —siempre que se cumplan las condiciones acostumbradas (confesión sacramental, comunión eucarística y oración por las intenciones del Romano Pontífice)— en los siguientes casos:

1. En el día en que se inicie el Año Mariano y en el día en que se concluya, si en la propia iglesia parroquial, o en cualquier santuario de la Virgen o lugar sagrado, asisten devotamente a una función sagrada que se celebre con motivo del Año Mariano.
2. En las solemnidades y fiestas litúrgicas de la Santísima Virgen, en todos los sábados o en otro día determinado en que se celebre solemnemente algún “misterio” o “título” de la Madre de Dios, si participan devotamente en un rito celebrado en honor de la Santísima Virgen María en la iglesia parroquial, en un santuario mariano o en otro lugar sagrado.
3. En cualquier día del Año Mariano, si en forma colectiva acuden en peregrinación a los santuarios de la Virgen designados por el

obispo para la propia diócesis, y allí participan devotamente en los ritos litúrgicos —entre los cuales ostenta la Santa Misa una excelencia del todo singular—, o en una celebración penitencial comunitaria, o en el rezo del Rosario, o practican otro ejercicio piadoso en honor de la Santísima Virgen María.

4. Igualmente, en todos los días del Año Mariano, si visitan con piedad, aunque sólo sea individualmente, la basílica de Santa María la Mayor, en Roma, participando allí en una función litúrgica o, al menos, recogiendo algún tiempo en devota oración.

5. Cuando reciban piadosamente la bendición papal impartida por el obispo, incluso en el caso de que se transmita por radio o televisión. La Penitenciaría Apostólica concede a los obispos la facultad de impartir durante el Año Mariano, según el rito establecido (cf. *Caeremoniale Episcoporum*, núm. 1122-1126), la bendición papal con indulgencia plenaria por dos veces— además de la tres que pueden impartir por disposición general del Derecho Canónico—, a saber, con ocasión de alguna solemnidad o fiesta de la Madre de Dios o de alguna peregrinación diocesana.

Conviene recordar aquí que, según las normas vigentes, el don de la indulgencia plenaria sólo se puede ganar una vez al día y que las indulgencias pueden aplicarse siempre por los difuntos a modo de sufragio (cf. *Enchiridion indulgentiarum*, Normas 4 y 24). La Penitenciaría Apostólica aprovecha esta oportunidad para llamar la atención sobre la Norma 27 del mismo *Enchiridion*, en virtud de la cual “los confesores pueden conmutar tanto la obra prescrita como las condiciones para aquellos que, a causa de un legítimo impedimento, no las puedan cumplir”, y sobre la Norma 28, según la cual “los Ordinarios y los Jerarcas de lugar pueden . . . conceder a los fieles, sobre los cuales ejercen autoridad conforme a derecho —si se encuentran en lugares donde de ningún modo o con dificultad pueden acercarse a la confesión o a la comunión—, la posibilidad de ganar la indulgencia plenaria sin confesarse ni comulgar en el momento, siempre que se arrepientan de corazón y tengan el propósito de acercarse cuanto antes a los mencionados sacramentos”. Por último, la Penitenciaría Apostólica recomienda vivamente, como ejercicio sumamente acorde con el Año Mariano, el rezo, especialmente en familia, del Rosario de la Bienaventurada Virgen María —o, para los fieles de la Iglesia Oriental, de las correspondientes plegarias establecidas por los Patriarcas—; este ejercicio, si tiene lugar en una i-

glesia u oratorio, o de forma comunitaria, lleva también aneja la indulgencia plenaria (N. 48 del citado Enchiridion).

Sin que obste ninguna disposición contraria.

Dado en Roma, por la S. Penitenciaria, el sábado, 2 de mayo de 1987.

LUIGI, Card. DADAGLIO,

LUIGI DE MAGISTRIS,

Penitenciario Maior.

Regente.

DE LA CONFERENCIA EPISCOPAL ESPANYOLA.

NOTA PASTORAL DE LA COMISION PERMANENTE DEL EPIS— COPADO. EL SIDA ALGUNAS REFLEXIONES CRISTIANAS

De un tiempo a esta parte crece en todo el mundo la preocupación ante la grave amenaza del SIDA. También en España. A juicio de los expertos, la inmunodeficiencia adquirida, que se difunde rápidamente, tiene un índice de mortalidad que, hasta ahora, se sitúa prácticamente en el ciento por ciento.

Las características de esta enfermedad, sus peculiares modos de propagación, las reacciones sociales que provoca, desbordan con mucho los aspectos puramente científicos y médicos, afectando a cuestiones morales acerca de las cuales nos sentimos obligados a decir una palabra de orientación y exhortación. Con ello queremos también ayudar a todo aquellos que acojan con benevolencia nuestras reflexiones.

1. El dolor, ocasión de purificación y solidaridad.

En nuestra época han avanzado tanto la ciencia y el poder del hombre, también en el campo de la medicina, que a veces nos hacemos la ilusión de que somos capaces de dominar enteramente la naturaleza, evitando todos los sufrimientos y consiguiendo cuanto nos proponga-

Más de repente, una epidemia como ésta del SIDA nos pone bruscamente ante la realidad de nuestras limitaciones. No conocemos bien su origen, si sabemos cómo defendernos de ella. Sus consecuencias previsibles nos llenan de temor.

Es posible que alguien ante semejante situación se sienta inducido a rebelarse contra Dios. El miedo y el sufrimiento pueden convertirse en obstáculos para confiar en El. Algunos agravan más esta dificultad cuando de manera excesivamente simplista presentan estos sufrimientos como un castigo directo de Dios por los pecados del mundo.

Para explicar la existencia de éstas y otras calamidades que nos afligen basta tener en cuenta nuestra condición humana: admirable por su grandeza y a la vez vulnerable por su fragilidad física y moral.

Pero al mismo tiempo sabemos que Dios nos ha hecho capaces de dominar el mundo para que colaboremos con El en el perfeccionamiento de nuestra vida y de la creación entera. Dios quiere que, con su ayuda, crezcamos en sabiduría y poder para defendernos de cuantas agresiones y dificultades encontramos en el camino de la vida.

En esta circunstancia concreta, estamos persuadidos de que Dios quiere que los investigadores descubran las causas del SIDA, que aparezcan remedios eficaces contra la enfermedad, que los Gobiernos, las Iglesias, las instituciones y las personas nos movilizemos en contra de esta amenaza para la vida y la felicidad de muchos. Esta convicción mueve a los hombres de fe a luchar contra la enfermedad y a mitigar sus males, cada uno según su responsabilidad y sus propias posibilidades.

Así, para los que creen en Dios y confían en El, la aparición del SIDA, en vez de ser un escándalo o una razón para la desesperación, es más bien, un estímulo para el trabajo, la solidaridad, la purificación interior y la propia salvación.

2. Acercarse al enfermo y alejar la enfermedad.

El temor al contagio y las características de algunos grupos de especial riesgo vienen provocando actitudes de rechazo contra los enfermos del SIDA. Es, por eso, conveniente que se conozca con toda verdad qué cosas pueden causar contagio y cuáles no, para que no se de-

sencadenen procesos de pánico y los enfermos no se sientan tratados de manera indiscriminada e injusta.

Está justificado que se tomen determinadas cautelas para evitar riesgos innecesarios de contraer la enfermedad. Es más, desde el punto de vista moral una de las obligaciones más graves es la de tomar las medidas adecuadas para evitar la propagación del virus. Pero al tomar estas medidas hay que tener en cuenta la dignidad humana y las necesidades de los enfermos de manera que, al intentar, aislar la enfermedad, no se produzcan situaciones humillantes ni rechazos desconsiderados.

Desde el punto de vista cristiano, todos los enfermos, y éstos no menos que otros, son dignos de atención y de un trato lleno de amor y de misericordia. Jesucristo, el Buen Samaritano de la humanidad, les hubiera acogido y curado con el mismo afecto con que trató y curó a los leprosos que salían a su encuentro (Cf. Mt. 8, 1-4).

En su nombre exhortamos a las instituciones religiosas dedicadas al cuidado de los enfermos a que extremen su amor cristiano con estos hermanos probados por la desgracia. Sabemos que hay algunas iniciativas en marcha. Hacen falta ya instalaciones adecuadas para acogerlos y atenderlos. Urge que en la Iglesia, tan rica en tradición asistencial, surjan pronto realizaciones al servicio de esta grave necesidad. Cuantos esfuerzos se hagan en este campo contarán con nuestro apoyo más decidido. En el nombre de Cristo pedimos también a los Católicos, especialmente a quienes trabajan en el campo de la medicina y de la actividad hospitalaria, que atiendan a estos enfermos con lo mejor de su competencia profesional y de su compasión humana y cristiana.

3. Lucha integral contra la enfermedad.

Nuestra fe nos lleva a pensar que entra dentro de los planes de Dios el que los hombres con su inteligencia y su esfuerzo, llevados de sentimientos de humana solidaridad y asistidos con su gracia, venzan esta enfermedad como han vencido otras muchas a lo largo de la historia. Manifestamos nuestro agradecimiento a cuantos en el campo de la ciencia y de la investigación trabajan en esta empresa admirable. Defendiendo la vida del hombre, glorifican la sabiduría y la misericordia de Dios creador.

Pero mientras no aparezcan remedios eficaces contra la enfermedad, los esfuerzos han de centrarse en la prevención de la misma. Hay una prevención remota que se apoya en la información y en el conocimiento previo. La población ha de estar bien informada. Es preciso conocer el número de casos detectados en nuestro país, los síntomas más fácilmente apreciables, las vías de contagio más comunes y peligrosas, las precauciones que en cada caso habría que tomar. Esta información deben prestarla las autoridades con prudencia y responsabilidad, para eliminar tanto la falsa tranquilidad como el temor infundado.

Los mismos enfermos han de hacer cuanto esté a su alcance para no propagar la enfermedad. Una vez que son conscientes de haberla contraído o de su predisposición para transmitirla, los enfermos del SIDA, o simplemente los portadores del virus, tienen que manifestarlo siempre que exista algún riesgo de contagio.

Hasta ahora, las recomendaciones de las autoridades sanitarias han insistido especialmente en ciertas medidas preventivas: el uso de preservativos en las relaciones sexuales y la utilización de jeringuillas nuevas cuando se trata del uso de la droga por vía intravenosa. Esta manera de proceder merece por nuestra parte algunas observaciones.

Limitarse a estas medidas, o insistir demasiado en ellas, puede transmitir la falsa impresión de que con ella quedan ya eliminados los riesgos de contagio y no es necesario corregir los comportamientos. Con lo cual, por una parte, se favorecen indirectamente las condiciones de propagación de la enfermedad.

Y por otra voluntaria o involuntariamente, se pueden inculcar entre la población y singularmente entre los jóvenes unas formas de conducta gravemente deficientes desde el punto de vista social y moral.

En realidad de esta forma se está ~~so~~olayando la necesidad de corregir la promiscuidad sexual y la permisividad respecto de la droga que, en este caso, además de atentados contra la dignidad del hombre y pecados contra la ley de Dios, resultan verdaderos instrumentos de destrucción.

¿Cómo ignorar los aspectos morales que entrañan estas cuestiones? Según la doctrina de la Iglesia, fundada en la revelación y anunciada

constantemente por su magisterio, la sexualidad humana solamente se ejerce de acuerdo con la dignidad personal y la ley de Dios dentro del matrimonio. Esta es la doctrina católica que los hijos de la Iglesia compartimos y tratamos de vivir.

Justo será reconocer que el comportamiento sexual derivado de esta doctrina representa el remedio más cabal, aunque no sea suficiente, por desgracia, contra la difusión de la enfermedad. La rectitud moral forma parte del bien común de la sociedad. Los hechos que comentamos lo demuestran claramente. Los Gobiernos, administradores de los bienes sociales, han de tener en consideración los aspectos morales del comportamiento a la hora de permitir, e incluso favorecer, ciertas conductas.

4. Una palabra para los enfermos y sus familiares.

No queremos terminar estas reflexiones sin dirigir una palabra de aliento a los que sufren ahora mismo la prueba de esta enfermedad, a los que se sienten heridos de muerte, o se ven, algunas veces rechazados por sus propios amigos o familiares.

Creed que Dios os ama, que El brinda siempre su perdón a quien lo busca, que nos acoge con benevolencia y misericordia infinita. La imagen y el recuerdo de Jesucristo, muerto en la cruz y resucitado, os ayudará a afrontar con entereza vuestra prueba y a mirar el más allá con esperanza.

A los familiares de estos enfermos dirigimos también una palabra de fraternidad y de aliento. Ayudadles con vuestro amor y solicitud a vivir con serenidad la prueba que les ha tocado sufrir. Buscad para ellos también los consuelos espirituales de la oración y de los sacramentos, además de los alivios y ayudas de la medicina. Pensad que siempre, aún en las situaciones más duras, Dios está a nuestro lado con su amor y pone en nuestra vida semillas de Consuelo. Compartir el sufrimiento de vuestros familiares enfermos os hará sin duda alguna, más humanos y misericordiosos, más fuertes ante las dificultades de esta vida.

5. Conclusión.

Al tiempo que ofrecemos a todos nuestras reflexiones y a los afectados la solidaridad de la entera comunidad cristiana, terminamos

expresando nuestro deseo de que las instalaciones sanitarias españolas estén mejor dotadas para la acogida y el tratamiento de los enfermos del SIDA. Que los ciudadanos y hermanos nuestros encuentren la ayuda corporal y espiritual que necesitan para mantener su entereza y, si fuera posible, recuperar la salud perdida.

Que donde arrecia el dolor abunden por obra de todos el consuelo y la fraternidad. Así hallará una vez más cumplimiento la palabra de Jesús: "Lo que hicisteis con uno de estos hermanos míos, conmigo lo hicisteis". (Mt. 25,40).

Madrid, 12 de Junio de 1987,

BIBLIOGRAFIA

“JOSEP TORRAS I BAGES, BISBE DE CATALUNYA”. Pel P. Joan Gabernet, S.I.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Saurí), 1987, 448 pàg.

Esgotades temps ha les dues biografies del Doctor Torras i Bages, la dels Drs. Joan Lladó i Marià Serra i Esturi i la del Dr. Rortia Solà, feia falta una nova biografia que fos al mateix temps actualitzada. El P. Joan Gabernet hi ha reeixit plenament.

No és encara la biografia exhaustiva i definitiva que, per altra banda, ben merecuda té el Dr. Torres; però s'hi acostava força, molt i tot. Es més aviat la biografia popular, la més necessària en aquests moments d'ambientació de la Causa de Beatificació.

L'autor ha escrit l'obra amb aquell estil àgil, festiu i personalíssim i amb aquell domini complet de la llengua de sempre: amb un coneixement profund de la vida i del pensament del Dr. Torres i també de la seva època, com ja té ben demostrat en altres publicacions: i, finalment, amb una gran finor, penetració i amor.

Per a la seva comesa ha disposat de tota la documentació torrasiana existent, en bona part inèdita i inaccessible als biògrafs anteriors, i ha explotat a fons els millors epistolaris (Collell, Morgades, Maragall, Verdguer . . .)

Es també molt valuós el resum que fa de gairebé totes les obres torrasianes. I són tantes!

El proleg és del Dr.r. Ramon Masnou, bisbe emèrit de Vic.

L'obra es llegeix amb gust de cap a cap. Però, és, sobretot, el da-

rrer capítol, el de la mort tan imponent i majestuosa del Dr. Torres, el més interessant.

La gentilesa de l'editorial, que ha renunciat a tot guany, i l'esplendidesa amb què l'han patrocinat la "Caixa d'Estalvis de Manresa" i la "Fundació Josefa Maresch" expliquen que l'obra es pugui donar en condicions avui dia inverosímils.

BIBLIOGRAFIA

- "JOSEP TORRES I BAGES, RISSE DE CATALUNYA", PER JOAN GABINET, S.L.
- Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Sarrià), 1987, 448 pàg.
- Esnotades també en les dues biografies del Doctor Torres i Bages, la dels Drs. Joan Lladó i Maria Serra i l'estat i la del Dr. Roderic Solà. És fàcil veure una nova biografia que l'obra mateixa també actualitzada. ELP.
- Joan Gabinet hi ha treballat plenament.
- No és encara la biografia exhaustiva i definitiva que, per altra banda, ben mereixuda és el Dr. Torres, però s'hi accedeix fàcilment i tot. És més aviat la biografia popular, la més necessària en aquest moment d'impulsió de la Causa de l'Abadissat.
- L'autor ha escrit l'obra amb aquell estil de clar i personalíssim i amb aquell domini complet de la llengua de sempre, amb un concepte profund de la vida i del pensament del Dr. Torres i també de la seva època, com ja ho han demostrat en altres publicacions i, finalment, amb una gran finesa, penetració i amor.
- Per a la seva consulta ha disposat de tota la documentació tornada existent en bona part inédita i inaccessible als biògrafs anteriors i ha explotat a tots els millors epistolars (Còdex, Monja, Marçall, Verdaguer, ...).
- Es també molt valuós el resum que fa de l'obra tota la obra tornades. I son tant.
- El projecte és del Dr. Ramon Masnou, ha de sortir de VP.
- L'obra es llegeix amb gust de cap a cap, però, de sobretot, el de

ESGLÉSIA DE MENORCA

NECROLOGIA.

Ha mort el Pare Antoni Martí Pons.

El dia de Sant Jaume es rebia la noticia que el franciscà Pare Antoni Martí moria repentinament al Santuari de Cura (Mallorca). El Pare Antoni Martí havia nascut fa 63 anys al lloc de Sant Carles, al peu de la muntanya de El Toro (Mercadal) i era fill d'una família ferrerienca de 7 germans. Ingressat a la tercera Orde dels franciscans i ordenat prevere, desplegà el seu ministeri primer a la barriada de Sant Andreu, a Barcelona i després a Mallorca. Va fer feina també al Mato-grosso, Brasil i després a Mèxic. Des de feia 3 anys residia a Mallorca amb una salut ja molt ressentida.

Que descansi en la pau del Senyor, a qui demanam que el tengui en la seva glòria.

inverted text at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side.

NECROLOGIA

Ha mort el Pare Antoni Martí

El dia de Sant Jaume es rebia la notícia que el franciscà Pare Antoni Martí moria repentinament al Santuari de Cap de Mar. El Pare Antoni Martí havia nascut fa 63 anys al lloc de Sant Carles al peu de la muntanya de El Toro (Mercedal) i era fill d'una família terratenent de germans. Interessat a la tercera Orde dels franciscans i ordenat prevere, després el seu ministeri primer a la parroquia de Sant Andreu a Barcelona i després a Mallorca. Va fer feina també al Mitogoso, Brasil i després a Mèxic. Des de feia 3 anys residia a Mallorca amb una salut ja molt ressenida.

Que descansi en la pau del Senyor, a qui donem gràcies per el treball en la seva glòria.

LEE